185666

P. o. hung.
525a

OSZK

OSZK

CZIRMOS CZICZA NAPLÓJÁBÓL

ÉS

EGYÉB ELBESZÉLÉSEK.

KÖTELES PÉLDÁNY
A MAGY. NEMZETI MÚZEUM RÉSZÉRE

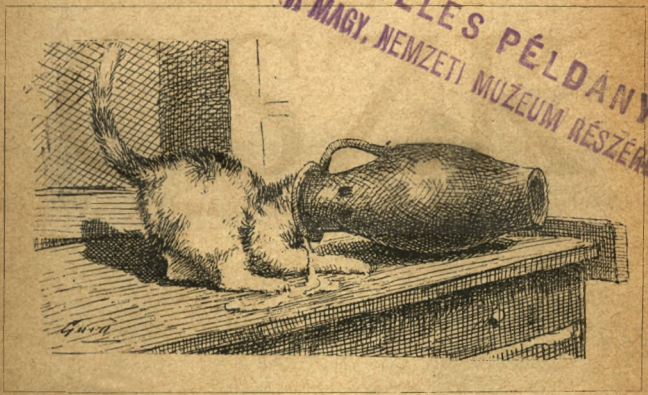

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.

1894.

OSZK

R 2

A M. N. MÚZEUM KÖNYV-TÁRA

R 1965

185666

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Növedéknapló
1894. év. 128. sz.

Budapest, 1893. Az Athenaeum r. társulat könyvnyomdája.

TARTALOM.

	Lap.
Czirmos Czicza naplójából	1
Milike győzelme	54
A kis Misi nádpálczája	63
A szegény ember kincse	80
A gonosz kis király-kisasszony	92
A két gombolyag	105

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

I. Az elveszett gyűrű.

MÉRT ne vezethetnék én, a czirmos czicza is naplót? Velem is sok mindenféle történik meg, csak úgy mint más akárkivel; sőt néha még érdekes dolgok is, amint a következőkből ki fog tünni. Mégsem jutott volna eszembe ilyen naplót vezetni, ha minap Erzsi kisaszszony asztalán szemembe nem ötlik az ő naplója, melybe bele irja: hány órakor kelt föl, hol járt, mit csinált.

Nos, ezt én is megtehetem. Lássuk mindjárt: mit mindent csináltam én tegnap? Reggel a takarék-tűzhely közelében egy ócska pokróczdarabon ébredtem föl. Csakhamar jött a cselédség. Amint az öreg szakácsné az ajtót kinyitotta, beczammogott Szultán, a nagy házőrző eb, s én azonnal közeledtem feléje, kérdezős-

ködve nyájasan, hogy aludt? O azonban udvarias felelet helyett a földre nyomta az orrát és gorombán ugatni kezdett. Meg is vagyok győződve, hogy nem olyan előkelő származású, amilyennek magát mondja; azt állítja, hogy ő ilyen meg olyan nemes fajtából ered; de én azt hiszem, hogy csak egészen közönséges komondor, vagy legföljebb a szomszéd mészáros kutyájának a testvére, ámbár ő ezt nem akarja elismerni.

Hogy megugatott, azzal én keveset törődtem s ezt meg is mutattam neki, hetykén szembe nézve vele s éppen az ő kitöredezett vén fogai közé köpködve. Aztán körül-körül tánczoltam és boszantottam, míg ő iparkodott szintén gyorsan utánam forogni s megharapni, de nem sikerült neki, mert valami ügyetlen! Végre azt mondta nekem a goromba: »Ugyan mit töltöm időmet ilyen ostoba macskával!« S nagy komolyan kiloholt a konyhából.

Ezután láttam az ablak-párkányon a szakácsné pamut-gombolyagát. Oda ugrottam tehát, görgetni kezdtem s miután a földre esett,

ott játszottam vele; egyik sarokból a másikba gurígattam, ami nagyon mulatságos volt; de végre a gomolyag a szekrény alá gurult. A szekrény alá nem fértem be, nagyon szük, sötét és poros hely volt, s így végre is ott hagytam, előre is nevetve azon, mennyire fog a szakácsné boszankodni, ha kötni akar és nem találja meg sehol a pamutját, én pedig ártatlan pofával ülök majd a tűz mellett. Éppen elő bujtam a szekrény alól, midőn erős tejszag üti meg az orromat. Tej van a konyhán, az bizonyos! gondolám. Szimatolóztam, szaglálóztam s végre rátaláltam egy asztalon, hova a szakácsné letette volt. Körül néztem — nem volt senki a konyhán. Egy ugrással az asztal tetején termettem. Csakugyan ott leltem a tejecskét, szép porczellán kancsóban, mely színültig tele volt. Természetesen rögtön hozzá is láttam; hanem csakhamar boszuság fogott el, mert a korsónak igen szük volt a torka. Már-már alig értem nyelvemmel a tejecskéig, pedig még csak akkor ízlett igazán. Én nem is tudom, minek csinálnak az emberek olyan szük nyaku kancsókat? Kénytelen voltam bele dugni a fejemet, és

pedig nagy erő-feszítéssel tudtam csak beszorítani. Mikor végre sikerült s ismét nyalogattam a tejecskét, egyszerre hallom a szakácsné hangját. Thjü!... megijedtem, tudván, hogy a tejlopásra verés következik. Hamar ki akartam rántani a fejemet a korsóbul — de ott szorult! Kétségbe esetten ugráltam, s amint a kancsó

az asztalhoz ütődött — eltört, s a tej egész patakban ömlött végig az asztalon.

Csak éppen hogy időm maradt leugrani az asztalról s menekülni az udvarra. Az ajtóban még hallottam, amint a szakácsné mérgesen kiáltá:

— Ejnye gonosz macskája! Már ismét hozzá fért a tejhez! No várj te pákoz, majd kapsz!

Erre kicsit megijedtem. Mert ha a szakácsné igérte, hogy tőle »kapok« valamit, az nem valami kellemes dolog szokott lenni, hanem többnyire verés a söprüvel vagy poroló pálczával. Ijedten szaladtam tehát ki az udvarra; a kapuban találtam Szultánt, aki gunyosan morgott felém:

— Már megint tejet loptál!

— Hová gondolsz? Dehogy loptam! felelém szeliden.

— Hiába tagadod, hiszen most is csupa tej még a bajuszod, meg a füled is.

Nem felelhettem, mert a szakácsné kijött az udvarra s Szultán, amint rám ugatott, figyelmeztette őt, hogy itt vagyok. Gyorsan futottam tehát s meg sem álltam, míg a kertben egy fa tetején nem ültem. Ide ugyan utánam nem mászik az a kövér szakácsné!

Nagyon kellemes volt a fán ülni s a hulló levelek után kapkodni; aztán jött egy kövér kis madár, melyet nagyon szerettem volna lekapni. Hegyeset ugrottam utána, de a gonosz elröpült s én a földre pottyantam és hallanom kellett, hogyan gunyolódik a madár:

»Czicza koma, keress magadnak más reggelit!«

Egy darabig sétáltam, aztán a ház egyik földszinti ablakát nyitva látván, oda fölugrottam. Benn éppen leczkét adott a nevelő kisasszony Erzsi kisasszonynak és Pali úrfinak, akik mindketten irtak. De alig hogy Pali megpillantott, meglökte a testvérét s figyelmeztette rám; én éppen legyet fogtam s a két gyermek nagyot kaczagott e fölött.

— Mi az, gyermekek? Ügyeljetek irástokra! szólt a nevelőnő, aki háttal ült az ablak felé s így engem nem látott.

De én e pillanatban még nagyobbat ugrottam egy kövér légy után s a két testvér még jobban kaczagott.

— Ti rossz, neveletlen gyermekek! kiáltá a nevelő kisasszony haraggal; ezért büntetésül még külön irásmunkát fogtok végezni.

— De mikor a macska ott olyan furákat müvel! szólt Pali.

— Hol az a macska?

— Ott az ablakban, felelék.

De én ekkor már leugrottam s elbujtam

a bokor alá, a nevelő kisasszony pedig semmit sem látván, haragosan igy kiáltott:

— Nem látok semmit! Ti csak hiába való ürügyet kerestetek.

Többet nem hallottam, mert a bokrok közt odább osontam.

Tegnap igen vig kalandom akadt. Reggel, hogy Mari, a szobalány, az első emeleti szobákba ment takaritani, utána sompolyogtam s nagyon jól mulattam. Amint a seprőt ide-oda húzta, én folyton utána ugráltam. Mari eleinte nagyokat nevetett a tréfán, de végre aztán igy szólt:

— No bolondos czicza, most már elég volt; engedd végeznem a dolgomat.

De nekem tetszett a játék s azt hittem, hogy az én mulatságom van olyan fontos dolog, mint a szoba-takaritás. Bele kapaszkodtam tehát a seprőbe s tovább játszottam; ekkor azonban Mari komolyan megharagudott és úgy oldalba döfött, hogy messze elgurultam. Abba hagytam a seprő-játékot s a szomszéd szobába mentem, nézegetve valami után, amivel játszani lehetne. Kis asztalt pillantottam

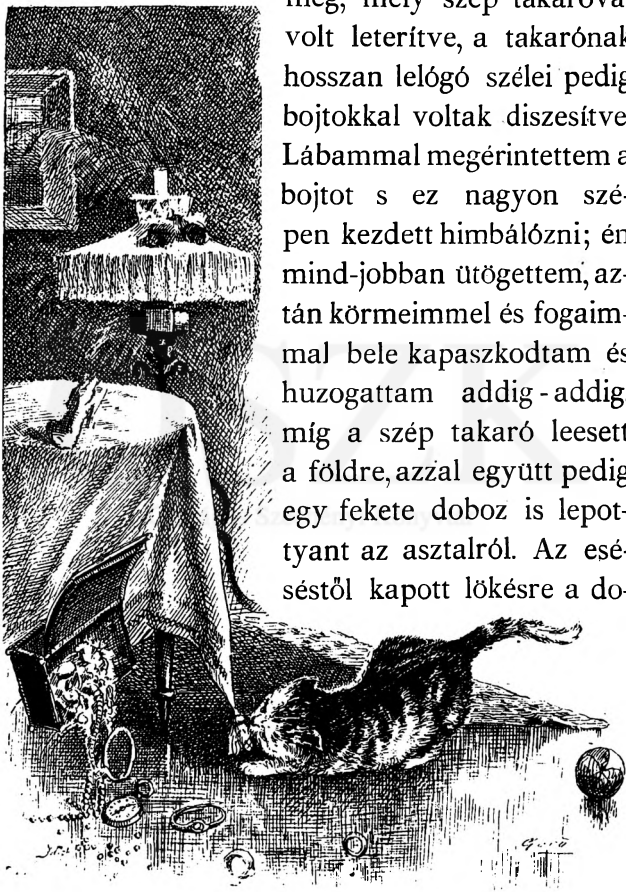

meg, mely szép takaróval volt leterítve, a takarónak hosszan lelógó szélei pedig bojtokkal voltak diszesítve. Lábammal megérintettem a bojtot s ez nagyon szépen kezdett himbálózni; én mind-jobban ütögettem, aztán körmeimmel és fogaimmal bele kapaszkodtam és huzogattam addig-addig, míg a szép takaró leesett a földre, azzal együtt pedig egy fekete doboz is lepottyant az asztalról. Az eséstől kapott lökésre a do-

boz fölnyilt és mindenféle ragyogó, csillogó portéka esett ki belőle: gyürű, karperecz, fülönfüggő s effélék, amiket úrnőnk, Hombárné asszony, szokott viselni. Meglöktem az egyik gyürüt s az sebesen tovább gördült, én utána, míg végre elszaladt a szekrény alá, hol nem férhettem többé hozzá.

Mari a szomszéd szobában alkalmasint hallotta a doboz leesése következtén támadt neszt, mert csakhamar bejött és haragosan kiáltá:

— Oh, semmire való macskája! Lerántotta a nagyságos asszony ékszeres ládáját, minden a földön hever!

Azután kezdte össze szedegetni a szétszórt ékszert és vissza rakta a ládácskába, közben pedig felsohajtott:

— Ah! Milyen gyönyörü ékszerek! Ha csak egy darab is az enyém volna belőlök!

Ebben a pillanatban Hombárné asszonyunk nyitotta az ajtót és belépett, én pedig fölhasználtam az alkalmat, hogy a szobából kiosonjak.

Már rég nem voltam a gyermekek szobájában, elhatároztam tehát, hogy megyek

kissé játszani a gyermekekkel, s mert az ajtó éppen tárva volt, mindjárt be is mentem. A gyermekek nagy örömmel fogadtak és jó ideig vigan játszottunk; de egyszerre a hat éves kis Laczi megfogta a farkamat és úgy emelt föl a levegőbe. Én ezt persze nem türhettem, megfordultam s ugyancsak megkarmoltam a fiú kövér kis kezét, mire elbocsátott és sirva fakadt.

— Mi bajod, Laczikám? kérdé mindjárt a dada.

— Az a csunya czicza megkarmolt! bőgé Laczika; de azt nem mondta, hogy ő mit tett velem; pedig bizony csöppet sem kellemes dolog, ha valakinek a farkát ránczigálják. Hanem a dada persze a kis fiúnak adott igazat, ölébe vette, csókolgatta, engem pedig fülön fogott és kidobott a szobából.

Leballagtam ismét a konyha felé s amint ennek ajtajához értem, nagy zajt hallottam belülről. Mari, a szobalány, keservesen zokogott, a többiek össze-vissza beszélgettek s a vén Szultán is közbe-közbe mordult koronként. Belopóztam s elbujtam a sarokba, hogy megtudjam, mi a baj? Csakhamar hallottam, mint beszéli el Mari a szakácsnénak, hogy én földre rántottam a nagyságos asszony ékszeres ládáját s belőle az ékszer-darabok kihullottak a földre.

— Éppen hogy össze szedegettem az ékszereket, folytatá Mari, jött be a nagyságos asszony s aztán azt mondta, hogy egy gyémántos gyürűje hiányzik; nem tudtuk sehol megtalálni, és most az asszony nem akarja hinni, hogy a macska szórta szét az ékszereket; azt mondja, hogy én dugtam el a gyürűt, én rajtam keresi; el is küldött a szolgabiróért. És ezt mind az a gonosz czirmos okozta!

— Mit csinált a czirmos? kérdé a dada, ki éppen akkor lépett be a konyhába. Mari elmondta neki is az egészet. Hanem a dada így felelt:

— Ugyan, Mari, mire való ez a mese-beszéd? Hiszen a macska egészen mostanig a gyermek-szobában volt; ott játszott s végre meg is karmolta a Laczika kezét; éppen meleg vizért jövök, hogy megmossam a vértől. Ha te

magad nyitottad föl az ékszeres ládát, kíváncsiságból nézegetted és eközben leesett, hát valld meg az igazat, de a macskára ne fogd rá, mert én tanu leszek ellened akármely bíróság előtt.

— De hiszen én hozzá sem nyultam az ékszeres ládához! szólt Mari zokogva; csak ak-

kor mentem be, mikor leesni hallottam. Oh Istenem, mi lesz belőlem! Senki sem akar hinni szavaimnak!

A vén Szultán oda somfordált Marihoz és nyalogatta a kezét, közben pedig morgott, amivel azt akarta mondani: »Én hiszem, amit Mari mond; a czicza tette, az szokott ilyen csinyeket elkövetni; a gyermekekhez csak azután ment be.« Hanem persze: azt nem értették meg, amit a Szultán morgott.

Eközben léptek hallatszottak. A szolgabiró két pandurral érkezett meg s Marit behivták a szobába. A szakácsné meg a dada szintén kimentek, hogy az ajtónál hallgatózzanak. Szultán utána kullogott s így én magamra maradtam. Kibujtam rejtekemből és pompás hus-szagot érezvén, azonnal az asztalra ugrottam, hol szép darab sültre akadtam, melyhez természetesen azonnal hozzá is fogtam. De alig kezdtem belé, a szakácsné már vissza jött.

— Itt a macska! szólt, midőn meglátott Gyere csak czicza, szükség van ám te reád.

És ahelyett, hogy megvert volna, mint tenni szokta, szépen az ölébe kapott, bevitt s letett az asztalra, melynél Hombár úr egy idegen úrral ült, mindketten nagyon komolyan nézve reám.

— Ez az a macska? kérdé a szolgabiró.

— Igenis ez, felelt a szakácsné.

— No, az már csakugyan lehetetlen, hogy ilyen fiatal, kis macska földre taszítson oly nehéz ékszeres ládát, szólt a szolgabiró.

— Magam is azt hiszem, mondá Hombár úr.

— És kérem szépen, a dada azt mondja, hogy a macska egész délelőtt a gyermekek szobájában játszott, szólt a szakácsné.

— Ah! Tehát így mindjárt rajta is kapjuk a hazugságon! mondá a szolgabiró. Vigyék el a macskát, nincs rá szükség; hanem hivják be a dadát.

A szakácsné fölkapott és kivitt, aztán ment a dadáért. Én pedig siettem viszsza a konyhába, hogy ott még egyszer hozzá fogjak a jó husocskához, amit kényelmesen meg is tehettem, mert a szakácsné csak jó idő mulva jött a dadával, kivel élénken beszélgetett.

— Már te hiába akarsz tanuskodni a bíróság előtt, szólt a szakácsné. A szolgabiró úr azt mondja: az még nem bizonyítja, hogy Mari vette el a gyűrűt, ha a macska a gyermek-szobában volt is.

— Meghiszem, felelt a dada. De arra le merem tenni a hitet, hogy a macska az egész idő alatt a gyermekekkel játszott. Ha tehát azt

a kifogást hazudta, hazudik akkor is, mikor a gyürü ellopását tagadja.

— Már akárhogy történt, annyi igaz, hogy a Mari becsületének vége van s nem egykönnyen fog jó szolgálatot találni; pedig azt mondják, hogy az anyja szegény özvegy asszony. De éppen itt jön Mari; azt hiszem, rögtön el köll mennie a háztól.

Mari csakugyan már utra öltözve jött be és zokogva bucsuzott el a szakácsnétól és a dadától.

A vén Szultán hozzá ment és szomorúan nyöszörgött, amivel nyilván azt akarta mondani: »Isten veled, Mari! Te jó leány vagy; én tudom, hogy nem loptál semmit; ez mind annak a gonosz macskának a müve.« Mari megsimogatta a Szultán fejét s még jobban sirt, aztán szomoruan távozott.

Mióta Mari, a szobalány, elment, a vén Szultán még dühösebb ellenségem. Ha megpillant, mindjárt ugat és üldözőbe vesz, s most azt mondja, hogy Mari miattam vesztette el szolgálatát, én vagyok oka mindennek, még annak is, hogy Pali urfi és Erzsi kisasszony

minap büntetést kaptak, mivel tanulás közben nevettek, mikor én az ablakban ugráltam. S ezért aztán rossz, haszontalan macskának nevezett a vén Szultán. Pedig hát tehetek-e én arról, hogy Hombár úr nem akarja elhinni, amit Mari mond, és hogy a nevelőnő sem akar hinni a gyermekeknek? Én csak mulatni akarok. Aztán — hiszen van már új szobalány, s ezt még jobban szeretem mint a Marit, nem is sajnálom tehát a dolgot.

És hiába is mondja Szultán, hogy én kiállhatatlan, haszontalan czicza vagyok, mégis szeret engem mindenki s játszanak velem sokszor félóráig is, míg Szultánra senki rá sem hederit. De kivált a mióta Irma kisasszony van itt a háznál, azóta olyan pompás dolgom van, hogy nem cserélnék senkivel. Irma kisasszony azt mondta, hogy én a legkedvesebb czicza vagyok, akit valaha látott, s kérte Hombárné asszonyt, engedné, hogy magával vigyen engem; igérte, hogy jó dolgom lesz nála.

Ez az Irma kisasszony több nap előtt jött ide látogatóba nehány hétre, s úgy látszik, nagyon előkelő hölgy, mert Hombár úr

és neje mindent megtesznek a kedviért. Mikor megérkezett, Hombár úr maga is segitett a podgyászt leszedni a kocsiról. A podgyász közt láttam kis kalitkát is, melyben két sárga madárka volt; kanári-madaraknak nevezik s nagyon szeretik őket; pedig bizony nincs mit szeretni rajtok; olyan ostoba kis állatok!... mindig egymás mellett ülnek s édeskés szavakat csicseregnek. Irma kisasszony azt mondja, hogy nem tudnának megélni egymás nélkül. Szeretném megpróbálni.

Első nap Irma kisasszony nem vett észre, bár mindig ott settenkedtem a szoba körül. Másnap azonban belopóztam, hogy kissé közelebbről tekintsem meg azt a két madárkát; de alig léptem be, Irma kisasszony meglátott és felkiáltott:

— Oh, milyen kedves kis czicza!

— Azonnal bemutatom, szólt Hombár úr s hivogatni kezdett; aztán egy gombolyagot görgetett elém, mire én oda ugrottam s ő megfogott és az Irma kisasszony ölébe tett. Ez nagyon megörült s igen jól mulatott, midőn aztán ugráltam és játszadoztam előtte; végre

pedig maga elé fektetett a pamlagra. Az előtt, ha a szobába mertem lopózni: vagy rám sem figyeltek, vagy éppen kidobtak; de most egészen másként van ám. Járhatok ki és be, teszek amit akarok, mindenki czirógat s még

Hombár úr is azt mondja, hogy igen kedves, szép czicza vagyok.

A kutyákat, éppen úgy mint én, Irma kisasszony sem szereti, s azért Szultánt még közel sem bocsátják a szobákhoz; dühös is sze-

gény öreg, s ha Irma kisasszonyt látja, mindig ugat nagy mérgesen.

Akárhogy pajkoskodom s bárminő csinyeket követek el, most senki sem bánja; tehetek mindent tetszésem szerint. Minap Irma kisasszony szalaggal futkosott az asztal körül, én pedig a nyomában, kapkodva a szalag után. Egyszer a szalag csinos kis állvány fölött lebegett, én utána ugrottam — s ledöndöttem a gyönyörü porczellán virágtartót, mely persze darabokra tört. Hombár úr a zajra bejött s én már szepegtem, hogy most majd megver; de nem bántott, hanem egyszerüen megparancsolta a szolgálónak, hogy a cserepeket szedje össze és vesse ki; én pedig tovább játszottam Irma kisasszonnyal.

És mily pompásan élek!

Most ugyan hiába kínálnak a konyhában holmi hulladékkal; én az uraságokkal ebédelek a szobában s mindig a legjobb falatokat kapom. Tegnap Pali úrfi kemény szalonnabőrkével kinált, melyet ő maga, úgy gondolom, nem birt megrágni; de biz én csak megszagoltam s aztán fitymálva ott hagytam.

— Szegény kis cziczuskám, még mivel kinálnak! szólt Irma kisasszony. Minek is adsz neki olyan kemény bőrkét, Pali? Azt ő nem szereti! Jőjj ide, cziczám! S aztán pompás csirke-czombot adott a saját tányérjáról.

Ami az egeret illeti: néha-néha talán megenném egy egeret is, ha Irma kisasszony megparancsolná valakinek, hogy fogjon a számomra; de hogy én magam fáradjak? — már bizony olyan nincs! Szörnyen unalmas ott lesni fél óráig is a lyuk mellett, míg az egérnek tetszik elő bujni; én bizony nem teszem. Szultán azt mondja, hogy az istállóban nagyon sok az egér s hogy az én kötelességem volna azokat elpusztítani; — no persze, majd én még az istállóba megyek! Meg is mondtam neki, hogy ha nem tetszenek neki az egerek, hát fogja meg ő maga: ugyis szeret az istállóban heverni. O erre azt felelte, hogy meg is tenné, ha tudná, hogyan fogjon hozzá, mert az egerek nagyon elszaporodnak s kárt tesznek a szomszéd magtárban is. Ugyan szeretném látni, hogyan tudna ez az ügyetlen, vén Szultán egeret fogni! Különben tegyen, amit akar,

bánom is én! — nekem csak arra van gondom, hogy itt a szobában jól töltsem az időt.

Az egyetlen dolog, ami boszant, az a kalitka, melyben a két kanári madár van. Ha reggel a szobába megyek, Irma kisasszony rám sem néz, hanem a két madarát eteti, ápolgatja és beszélget hozzájok. Meg nem foghatom, mit tud rajtok annyira szeretni? Ha csiripelnek, Irma kisasszony azt hiszi, hogy az ő szavaira felelnek; pedig nem igaz, mert csak egymás közt fecsegnek, egymásnak mondogatnak édeskés szavakat és soha sem látszanak törődni valakivel vagy valamivel. Hanem majd megtudják még egyszer, hogy én is itt vagyok, s azt hiszem, ez nem igen lesz majd kedvükre!

Ami a gyermekeket illeti, most ők is csak ritkán bánnak velem oly durván, mint régente; nem huznak a farkamnál fogva; tudják, hogy velem szépen köll bánni. S ha néha boszantanák, megkarmolom őket úgy, hogy sirva fakadnak; de azért mégsem történik semmi bajom, sőt Irma kisasszony még őket pirongatja, miért bántják az ő kedves kis cziczáját?

II. A hideg fürdő.

Mióta naplóm előbbi sorait lekarmoltam, annyi mindenféle történt velem, hogy azt sem tudom, hol kezdjem? Mily kevéssé gyanítottam csak nehány nappal is ezelőtt, hogy nagy változás következhetik be! Akkor nem volt más dolgom, mint játszani a szobában, heverni a pamlagon, csintalankodni, mulatni; — és most? Hanem hadd mondom el szép rendjén, hogyan történt.

Mindjárt az első naptól kezdve, hogy azokat a kanári-madarakat megpillantottam, nagy vágyam támadt megízlelni a húsukat. Eleintén nem mertem semmi kisérletet tenni, mert féltem a büntetéstől; de midőn aztán láttam, milyen kedves vagyok Irma kisasszony előtt, bátorságot nyertem s csak a jó alkalomra lestem.

Egy reggel, hogy a szobába léptem, nem volt benn senki. Rögtön elhatároztam, hogy kissé közelebbről megtekintem a két madárkát. Fölugrottam az asztalra, melyen a kalitka állott. Amint orromat a kalitkához

illesztém, a madarak szörnyen megrémültek és sivalkodni kezdtek.

— Oh! Micsoda undok szörnyeteg ez! kiáltott az egyik. Ez valami vérszopó vadállat! Oh, jaj nekünk!

Közelebb szorultak egymáshoz; a másik vigasztalni kezdte társát:

— Ne ijedj meg, kedvesem; ez az undok szörnyeteg nem bir bele nyulni a kalitka szük rostélya közé, nem köll félnünk tőle.

Ennek hallatára fölforrt bennem a méreg, kivált miután a »vérszopó vadállat« névre már ugyis boszankodtam.

— Nem féltek tőlem? No, majd meglátjuk! mondám, s elhatároztam, hogy bármily erőfeszítéssel, de karmaimba kaparintom és megeszem mind a két madarat.

Nagyon csekély fáradságomba került kinyitni a kalitka ajtaját s bedugni rajta fejemet. Hamar megragadtam az egyik madárkát s jól a' fogaim közé szorítva, leugrottam vele az asztalról. Hogy sipított, hogy siránkozott! Hát még a másik! — esze-veszetten röpködött ideoda a kalitkában s olyan neszt csapott, hogy

bizonnyal a hallatára jöttek be a szomszéd szobából Irma kisasszony, Hombár úr és Pali úrfi. Amint fogaim közt meglátták a madarat, szörnyen kezdtek kiabálni mindnyájan; szidtak erősen, hogy rossz, vérengző czicza vagyok, és üldözőbe vettek.

Láttam, hogy itt most nem jó mulatság lesz, s ezért gyorsan elbocsátottam a madárkát s elbujtam a pamlag mögé. De Pali úrfi bottal üzött ki onnan s aztán mindhárman dühösen kergettek egyik sarokból a másikba, mialatt Irma kisasszony folyvást kiáltozá:

— Fogjátok meg! Fogjátok meg a gonoszt!

És utoljára bizony meg is fogtak. Pali úrfi nyakon csipett s a levegőben tartott, úgy, hogy mozdulni sem tudtam.

— Meg kell ölni ezt a csunya állatot! kiáltá Irma kisasszony dühösen.

Nem hittem, hogy azt komolyan mondja; s mert Hombár úr éppen akkor ütött nagyot az orromra, ugyancsak megkarmoltam a kezét, mire ő is dühösen fölkiáltott:

— Persze, hogy meg köll fojtani!

— De aztán igazán ugy legyen ám. Mert ha még egyszer itt látom a házban, rögtön elutazom! szólt Irma kisasszony elkeseredve.

— Majd gondoskodom róla én. Eppen itt megy el az ablak alatt a mészáros inas; kiadom neki, majd ő jól elvégzi a dolgot.

— Jó lesz.

S ezzel Hombár úr kihajlott az ablakon s így szólt a mészáros fiúhoz:

— Fogd ezt a macskát, Gyurka! Vidd a patakhoz és fojtsd bele; ha vissza nem kerül, kapsz egy piczulát.

És így a mészáros inas megfogott és vitt a patak felé; utána ment a kutyája, vén Szultánnak egy barátja, s így szólt hozzám:

— No, czicza kisasszony, hát hogy tetszik a mulatság? Régen vártam, hogy ily módon kerülj el a háztól. Ez a sorsa azoknak, akik mindig csak mások boszantásán törik a fejöket, soha sem tesznek semmi hasznot, hanem csak kárt és bajt okoznak.

Annyira meg voltam ijedve, hogy felelni sem tudtam; kivált hogy épp ebben a pillanatban így szólt Gyurka egy másik fiúhoz:

— Laczi te! Gyere velem. Ezt a macskát kell a vízbe fojtanom, s kapok egy piczulát, ha a csunya állat vissza nem kerül többé a házhoz.

— Hohó! Ez jó tréfa lesz, szólt a másik. Majd én segitek a munkában.

Képzelhetni, mily szörnyü állapot volt az, mikor hallanom kellett, miként beszélgetnek a durva fiúk az én megfojtásomról, mint valami pompás mulatságról, ámbár megvallom, eszembe jutott ekkor, hogy én is hányszor mulattam a mások gyötrésével!

— Legjobb lesz bekötni a zsákba s úgy dobni a patakba, szólt Laczi.

— Az ám, csakhogy nincsen zsákunk, felelt Gyurka.

— Úgy hát majd össze kötjük a lábait ezzel a madzaggal.

Minden erőmmel vergődtem s igyekeztem szabadulni; de olyan erősen fogtak, hogy minden erőködésem hasztalan volt. Végre össze kötözték a lábaimat úgy, hogy nem tudtam mozdulni. Borzasztó pillanat volt az, midőn aztán bele dobtak a folyóba s egyszerre csak

éreztem, hogy számon, orromon át tódul belém a víz és nem birok lélekzeni. Eleintén alá merültem, és itt kétségbe esett erőfeszítéssel sikerült lábaimat kiszabadítani; s midőn ismét a fölszinre jutottam, megkisérlettem kiuszni a partra. De a fiúk csakhamar észrevettek.

— Nini! Már kiszabadította a lábát és uszni akar a semmirevaló! kiáltott Gyurka s felém dobott egy nagy követ, mely ugyancsak hátba ütött. Megint a víz alá buktam s amint ismét fölmerültem, ujból követ dobtak rám, és így még többször, úgy, hogy tele voltam sebekkel. Kifáradtam s már alig birtam magamat fentartani. Már-már azt hittem végem van, midőn egy leány lépett a fiúkhoz és szólt:

— Nem szégyenlitek, ti durva fiúk, így kinozni egy szegény ártatlan állatot?

— Menj dolgodra! felelt a mészáros inas. Ezt a macskát azért bizták reám, hogy vízbe fojtsam; kapok is érte egy piczulát, ha nem kerül vissza a házhoz.

— Adjátok nekem, majd gondom lesz rá, hogy vissza ne menjen többé.

De a fiúk nem engedtek oly könnyen; rám nézve ugyancsak hosszú vita után végre abban egyeztek meg, hogy egy piczuláért megengedik a leánynak, hogy kihúzzon a

vízből, de aztán vigyázzon is reám! A leány kifizette a tiz krajczárt s aztán a partra lépve, hivogatott:

— Czicza! Cziczuska! Gyere ki, cziczuskám!

Én igyekeztem feléje uszni, de már na-

gyon ki voltam merülve s a víz kezdett magával sodorni. Ekkor a leány hosszú póznát nyujtott be a vízbe; abba bele kapaszkodtam s így jutottam ki a szárazra. Ámbár bőrig áztam, a leányka mégis ölébe vett s midőn hálásan föl-

pillantottam hozzá — megismertem: Mari volt, a gyürü miatt elkergetett szobalány!

Kötényébe takarva vitt haza egy kis házikóba, hol anyja éppen mosással volt elfoglalva. Elmondta anyjának, hogy jutott hozzám, aztán szépen megtörültek, pokróczra tettek a tűzhely mellé s jó meleg tejecskét adtak.

Azt hiszem, Mari nem ismert rám, jóllehet egyszer, midőn a teknő mellett mosott, az édes anyjához így szólt:

— Ez a macska szakasztott olyan, mint a Hombár uréké, amely miatt olyan keserves bajba jutottam.

— Talán bizony éppen ez is, szólt az öreg asszony s nem valami nyájasan nézett rám.

— Oh! Az nem lehet! Hiszen ők mindnyájan rendkivül szerették azt a cziczát; hogyan akarhatták volna vízbe fojtatni?

— Ki tudja? Hiszen ők téged is puszta gyanura üztek el a háztól, még pedig oly csufosan, hogy most nem is kaphatsz más szolgálatot.

— Igaz, de nem is megyek szolgálni; itt maradok édes anyám mellett s meglássa, hogy kézi munkával is megkeresem kenyerünket. De ha még ugyan-az a macska volna is — szegény oktalan állat, nem tehet róla, ha miatta bajom történt. Én megtartom szegénykét.

És így most itt élek Marival és az anyjával. Hanem bizony ez egészen más élet, mint a

régi volt. Nincs most reggel kövér tejszin, sem ebédre csirke-hus és más jó falat. Egyszer napjában kapok egy kis hig tejecskét; s ha hust akarok enni, egeret köll fognom, mert Mari és az édes anyja hetekig nem esznek husfélét.

Kezdetben szinte szégyeltem, midőn láttam, milyen jó hozzám szegény Mari, s eszembe jutott, mekkora bajt okoztam neki! Tegnap azonban történt valami, ami nagy örömöt okozott mindnyájunknak. Éppen vacsoráltunk, midőn kutya-ugatást hallottam kivülről s rögtön ráismertem a Szultán hangjára. Kopogtattak az ajtón, Mari kinyitotta, s ime Szultán lépett be s utána a Hombár úr kertésze. Szultán kezdetben nem is figyelt, hanem oly örömmel ugrált, vinnyogott Mari körül, hogy a kertész nem is tudott szóhoz jutni s csak mutogatott egy levelet, melyet Marinak hozott.

Végre Szultán lecsöndesült s a kertész elmondta, hogy jó hirt hoz: azzal a gyürüvel már rendben van a dolog; megtalálták s Hombárné azért ezt a levelet küldi Marinak. Ezzel átadta az irást.

Alig mondta el üzenetét a kertész, Szultán megpillantott engem és dühösen kezdett ugatni, amivel azt akarta mondani hogy: »Nini! Hiszen itt van a gonosz czicza, minden bajnak

okozója! Nem fult a vízbe! Nem fult a vízbe!« Hanem persze nem értették, s a kertész oldalba ütötte, hogy hallgasson már. Szultán azonban az egész idő alatt nem birt megnyugodni s mindenkép reám akarta fordítani a kertész figyelmét.

De a kertész rám sem nézett, s végre el is ment. Még az utczáról is hallottam Szultán hangját, amint ugatta: »Az a gonosz macska él! A madár-gyilkos, a gyűrű-tolvaj nem fult a vízbe! Ejnye, ejnye! Vaú!«

Miután elmentek, Mari a székre dőlt és sokáig sirdogált. Végre felbontotta a levelet, melyből egy tarka papiros esett ki.

— Nézd csak, Mari! szólt az öreg asszony, aki fölvette a papirost. Ez egy ötven forintos bankó! Olvasd el csak, mi van a levélben?

Mari letörölte könyeit s olvasta a levelet, melyben Hombár úr azt irta, hogy nagyon sajnálja, hogy Marit a gyürü miatt gyanuba vette; a gyürü megkerült s most tudják, hogy Mari nem bünös. Némi vigasztalásul és hogy addig is, míg uj szolgálatba lép, szükséget ne szenvedjen, küld neki ötven forintot.

— Ez jó lesz kedves anyámnak meleg czipőre, téli kendőre, bundácskára. Legalább nem fog fagyoskodni s még marad is a sok pénzből, szólt Mari.

— De még jobb az, hogy a becsületed ismét mocsoktalan áll és most megint mehetsz tisztességes helyre szolgálni, felelé az anyja.

— Oh, de nem megyek ám! Elhatároztam, hogy itthon maradok édes anyám mellett. Együtt dolgozunk, s meglássa, milyen boldogok leszünk hármacskán: mi ketten és a kis czicza!

Ezzel ölébe vett és megsimogatott, én pedig nyájasan dorombolva, azt mondtam: »Kedves Mari! Nagyon sajnálom, hogy bajt okoztam neked; de meglásd, jövőre nem leszek olyan gonosz czicza!«

Hanem persze, ő ezt nem értette s azt hitte, hogy én csak közönséges macska-módra dorombolok.

III. Mit talált a czicza az ócska harisnyában.

Azt mondtam a minap, hogy nem leszek többé olyan gonosz czicza, s azt hiszem, be is váltottam szavamat. De hiszen Mari mellett kénytelen is mindenki megjavulni: olyan jó, olyan szives és nyájas leány ő mindenki irányában.

Midőn a tél beköszöntött, kezdtem észre venni, hogy az eledel házunkban mind inkább szükebb adagokban jár ki. Gyakran történt, hogy mikor Mari és az anyja ebédhez ültek, nem volt egyéb az asztalon kenyérnél meg egy morzsa sajtnál vagy turónál. Mert bizony az az ötven forintocska, mert annyi felé köllött, hamarosan el is fogyott.

Mari ilyenkor azt mondta, hogy: nem ehetnék, elrontotta a gyomrát, csak egye meg édes anyja az ő részét is. Alig evett egy darabka kenyeret, már a munkához fogott: varrt, mosott késő estig; rólam azonban soha sem feledkezett meg és minden nap ki is járt az én tejecském. Hova tovább a tejecskét is csak szüken mérték, míg végre egyáltalában nem is láttam tejet a háznál.

— Szegény czicza! szólt hozzám egy reggel. Már neked sem adhatok tejecskét! Bizony, talán jobb is volt volna, ha engedtelek volna a vízbe fulni.

De én megcsókolgattam a kezét s nyájasan duruzsoltam, azt akarván mondani, hogy én őt jobban kedvelem a tejecské-

nél s hogy nagyon szeretem, amiért nem engedett a vízbe fulnom. Hanem azt meg köll vallanom, hogy bizony nagyon éhes voltam s gyakran jutottak eszembe a régi szép napok, mikor Irma kisasszony még csirkehússal tartott jól. Erre most persze hiába gondoltam, a vissza emlékezés nem csillapitotta le étvágyamat, s ezért körül nézegettem minden zugban és sarokban, nem találok-e valahol egérkét. Csakhogy az egérfogás mesterségét sohasem értettem jól; mert mikor még bőségben éltem, nem jutott eszembe, hogy tulajdonképen egeret fogni az én kötelességem és mesterségem. Akkor unalmasnak találtam; most már szerettem volna fogni, de nem volt, s úgy vettem észre, hogy az egerek sem igen tartózkodnak ott, ahol nincs mit enni.

Csikorgó hideg volt, fagyott és havazott, a kályhánkban pedig csak igen kevés tüz égett; az öreg asszony bundácskájába takarózva, betegen ült a kályha mellett s folyton jajgatott és panaszkodott.

— Nagyon rosszul vagyok lányom, szólt délután. A fejem fáj és gyötör; minden tagom reszket a hidegtől.

— Majd szerzek én egy kis meleg tejet, szólt Mari. Van még egy selyem kendőm, melyet tavaly Karácsonykor kaptam ajándékul; még azon-uj; eladom, talán kapok érte annyit, hogy egy kis vacsorára valót vehessek rajta.

— Ah, mi az, egy vacsorára való!.. mikor jövő héten adósságunkat kellene törleszteni s nincs pénzünk. Elveszik ezt a kis házunkat is, és akkor földönfutó koldusok leszünk.

Mari könyezve ment ki s amint az ajtót kinyitotta, én is kiosontam, hogy az utczán keressek valami enni valót. Alig néztem kissé körül, midőn elémbe toppan a vén Szultán s mérgesen rám mordul:

— Mégis élsz, te gonosz czicza! Vízbe kellett volna fojtani téged!.. igenis, a vízbe!

— Bizony nem sokat nyertem vele, hogy megmentettek, feleltem szeliden. Nem fultam vízbe, de éhen fogok halni, s neked ez talán éppen oly örömödre lesz.

— Hazudsz, hazudsz! Mari sokkal jobb leány, hogysem éhen halnod engedne.

— Az igaz, csakhogy szegény Mari maga is éhezik, s láthatod, milyen sovány és vézna lettem. Milyen kövér, gömbölyü voltam hajdan!

— Hm! Az igaz, hogy a guta nem igen fog megütni a kövérség miatt, szólt a goromba Szultán, s ezzel távozott.

Nem sokára vissza tért Mari; de nem hozott sem pénzt, sem tejet, de még csak kenyérkét sem. Midőn a szobába léptem, éppen ezt mondta:

— Bizony, rosszul esett ott járnom a boltok előtt . . . ma Karácsony estéje van, sok nép jár az utczákon, minden bolt tele s mindenki »boldog ünnepet!« kiván egymásnak. Ah! Vannak, akik boldogan töltik . . . én csak azt kivánnám, hogy édes jó anyám ne éhezne! Ah, de mit tegyek?

Az öreg asszony nagyon rosszul volt, föl sem birt állni, nem is beszélt s csak nehezen lélekzett, éppen mint a vén Szultán, mikor gyorsan futott. Szegény Mari meg

volt zavarodva, könyezett s igyekezett tüzet rakni a takarékon. Aztán a nagy fazékkal kiment vízért, s mivel mind a két kezében volt valami, az ajtót nyitva kellett hagynia. Mielőtt vissza jött volna, egyszerre morgást hallottam. S ki lépett be? Hát Szultán, nagy darab húst tartva a fogai közt, melyet az utána belépett Marinak lábai elé tett, mialatt csöndesen szükölt és ugatott, amit persze Mari meg nem értett. Pedig Szultán ezt mondta: »Neked hoztam, neked hoztam, Mari! Vedd el, egyétek meg, a mészárosnál kaptam karácsonyi ajándékul. Egyétek meg! Egyétek meg!«

Meg köll említenem, hogy Szultán naponként egy adag húst kapott a mészárosnál, amiért gazdája Hombár úr aztán pénzt adott a mészárosnak. Szultán pedig rá volt szoktatva, hogy maga vitte el haza az ebédjét. E napon, mint Karácsony előnapján, a mészáros különösen szép darab hússal kedveskedett neki s azt hozta el hozzánk Szultán. Képzelhetni, mennyire meg volt lepetve Mari, midőn Szultán a szép darab húst előtte letette.

— Hát ez mi, Szultán? szólt Mari, aki persze nem értette az öreg ebnek beszédjét. Miért hoztad ezt ide? Talán loptad valahol?

Szultán megint morgott és ugatott, amivel azt akarta mondani: »Nem! Nem loptam! Ez az én ebédem, de nektek adom. Egyétek meg!« S ezzel hirtelen megfordult és elloholt.

— Ez csodálatos! szólt Mari, fölemelve a húsdarabot. Ez az oktalan állat ide hozza ezt a nagy darab húst... mintha tudta volna, hogy éhezünk. Szegény ember nem lehet válogatós... ha oktalan állat hozta is, én megtisztitom, megsütöm ezt a húst és megesszük.

Csakugyan: letisztította a húst s a hulladékokat nekem adta, míg a többit megsütötte maguknak. Éhségem ekként kissé csillapulván, az ablakba ültem és bajuszomat törülgetve, azon gondolkoztam, hogy az a vén Szultán, ha goromba is, de mégis csak derék kutya a négy talpán. S ekkor eszembe jutott, hogy én milyen haszontalan teremtés vagyok, soha még senkinek sem voltam hasznára. Bántott ez a gondolat s nagyon szerettem volna valamit

tenni, ami hasznára vált volna szegény jó Marinak; de akár hogy gondolkoztam, nem tudtam semmit kitalálni, mert hiszen eddig még egész életemben csak játékon és mulatságon törtem a fejemet.

Szomoruan telt el a nap, de végre mégis elmult. Besötétedett. Mari s az édes anyja lefeküdtek. Mély csönd lett a házban. Én a tűzhely mellett lestem, nem mozog-e valahol egérke? — mert bizony vacsorára semmit sem kaptam s ugyancsak megehültem. Amint így fülelek, egyszerre neszt vélek hallani a régi szekrény mögött, s aztán karmolást, minőt az egerek az ő apróka lábaikkal szoktak okozni. Zajtalanul leugrottam s a vén szekrény mellé lopózva, ismét füleltem; — nem hallottam semmit. Rá szántam magamat arra, hogy a szekrény alá buvok, ami nem éppen veszélytelen dolog, mert ez a szekrény roppant régi és rozoga volt. Évtizedek óta állott ott s minden mozdításra össze roskadással fenyegetőzött. Nem is mozdították ki azt a helyéből legalább husz esztendő óta. Bátran alája bujtam s ezt különben kényelmesen is tehettem, mert a szek-

rény magas lábakon állott. A fal mellett kicsi üreget találtam, oly kicsit, hogy a fejem bele sem fért. Lábammal kezdtem tehát kaparászni-karmolászni, s egyszerre egész tégla mozdult ki és leesett. Jókora üreg tátongott előttem. Bemásztam, hogy kissé körül nézzek; de alig léptem be, midőn máris ijedten meg köllött állanom, mert valamit láttam, ami egészen olyan volt, mint egy harisnyába öltözött nagy emberi láb, mely mereven támaszkodik a falhoz.

Eleinte ugy elrémültem, hogy szinte dermedten álltam ott s nem birtam mozdulni, sem előre sem hátra. Miféle láb ez? Kinek a lába ez? Nem tudtam elgondolni. Közeledni sem mertem feléje, mert hátha rám tapos s agyon zúz s így nyomorultan veszek el a sötét lyukban. De kiváncsiságom erősebb volt hogysem távozni tudtam volna, s ezért egy ideig elfojtott lélekzettel leskelődtem. De a láb csak nem mozdult s én végre közelébb lopózkodtam. Ekkor láttam, hogy ott nincs is ember, az csak harisnya, mely tele van tömve valamivel. Ekkor már csöppet sem féltem, kapargatni

kezdtem — s egyszerre a harisnya megmozdult s a földre dőlt, miközben néhány pénzdarab hullott ki belőle. Megtapogattam s éreztem, hogy a harisnya egészen tele van ilyen pénzekkel.

Nagyon megörültem a fölfedezésnek. Hiszen ez az éppen, amire Marinak és az édes anyjának szükségük van. Most már kifizethetik adósságukat s nem kell tovább éhezniök. Az ám! — de mikép adjam ezt tudtokra, hogy itt annyi pénz van? Megpróbáltam kihúzni a meggyömöszölt harisnyát s egy darabon ment is a dolog, de a szekrény alatt megakadt valami szögben s a legnagyobb erőfeszítéssel sem voltam képes tovább húzni; pedig ha ott marad a szekrény alatt, ott ugyan nem akadnak reá soha.

Mindenféle terveken törtem a fejemet, míg végre megvirradt s hallottam Marit járkálni a szobában.

Legelső gondolatom az volt, hogy felköltöm Mari figyelmét azzal, hogy nyávogok a szekrény alatt. De Mari erre csak sóhajtott s mondá:

— Ó, cziczuskám! Nyávogsz mert éhes vagy! Szegényke, bizony talán már meg is hal.

Ekkor előbujtam, hozzá simultam és nyájasan doromboltam, hogy mutassam: nincsen semmi bajom; ellenkezőleg, nagyon örülök valaminek; ő azonban persze mind ezt nem értette meg. Egyszerre az öreg asszony megszólalt:

— Mari, tedd ki azt a macskát az utczára, talán valaki megsajnálja s magához veszi, legalább nem fog éhen veszni. Nálunk úgy is hiába marad. Holnap jön az egzekucció, nem tudunk fizetni s kidobnak házikónkbul.

Én ismét csak a szekrény alá bujtam és nyávogtam; úgy szerettem volna értésükre adni, hogy van itt pénz elég, kifizethetik adósságukat s vehetnek mindent, ami szükséges. De hiába, nem értettek meg, s Mari, kinyitván az ajtót, e szavakkal: tett ki az utczára.

— Menj, czicza! Keress magadnak jobb helyet! Nálunk éhen halnál! Menj, és légy boldogabb, mint itt voltál.

Akaratom ellen künn voltam tehát az utczán s kissé gondolkoztam, mitevő legyek? — midőn hirtelen pompás ötletem támadt. Szultánnak, bátor vén legény már, de hatalmas foga van. Ha ő a szekrény alá dugná a fejét s foga közé kapná a pénzes harisnyát, bizonyosan ki birná húzni. De hogy kérjem őt valamire én, aki soha sem szóltam hozzá nyájas szót sem? És hogy menjek én a Hombárék udvarába? Az utjára emlékeztem ugyan, de ha így egymagam végig ügetek az utczákon, a sok pajkos gyerek és mérges kutya közt oda jutok-e? És még ha oda jutok is — ott rám ismernek, rögtön elfognak és a vízbe fojtanak, még mielőtt Szultánnal beszélhetnék.

Mind ezeket megfontoltam s láttam, hogy bizony nagy a veszedelem. De aztán eszembe jutott a jó Mari, aki most oly nyomorban él, pedig jó dolga lehetne Hombár úrnál, ha én olyan szerencsétlenségbe nem rántom. Igen! Én voltam oka minden bajnak s mégis Mari mentette meg az életemet, ő szabadított ki a vízből.

E gondolatok után nem ingadoztam többé. Ez az egyetlen segitség! Akár minő sors

érjen: megkisértem! Elmegyek Szultánhoz, gondolám.

S ezzel szaporán útnak indultam. Vastag hó boritotta az utczákat s gyakran egészen elmerültem. De ez most nem bántott; csak annál gyorsabban igyekeztem előre, mert mindig szegény Mari és az ő beteg anyja lebegtek a szemem előtt. Végre eljutottam a Hombár úrék házához. Nem a főkapun mentem be, hanem megkerültem s hátul a palánkon átmászva, észrevétlenül az istállóba lopóztam, hol Szultán hálni szokott. Csakugyan ott volt most is.

— Ah! Ah! Czicza kisasszony itt az istállóban! kiáltá Szultán, amint engem megpillantott. Az idők változnak, ugy-e? Hajdan még látogatóba sem jöttél volna ide, s most talán örülnél, ha megtürnénk itt.

Ez bizony nagyon kellemetlen fogadtatás volt, s az első perczben fölforrt bennem a méreg; sajnáltam, hogy ide jöttem, s készültem verekedésre. De mégis sikerült legyőzni haragomat s aztán egészen szeliden mondám:

— Nem azért jöttem, hogy veszekedjünk. Hanem ha akarsz nagy szolgálatot tenni Marinak, ha meg akarod őt és az anyját menteni a nyomortól, akkor jőjj tüstént velem!

Szultán rögtön felszökött s készen volt az indulásra; de előbb kérdezte, mit kivánok tőle? Elmondtam tehát röviden, milyen kincset találtam a szekrény alatt.

— Haszontalanság! Nem pénz az, hanem bizonyosan valami ócska lom, melyet oda dobtak.

— Ah nem! Láttam, hogy ezüst és arany pénz! Egész bizonyossággal tudom.

— No jól van, majd meglátjuk!

Ezzel gyorsan neki indult s én alig birtam utána szaladni a nagy hóban. Sokszor felbuktam, elmerültem, de Szultán csak sietett s én nem akartam tőle elmaradni. Egészen átfázva, átázva, végre mégis minden nagyobb szerencsétlenség nélkül megérkeztünk a Mariék háza elé. Szultán ugatott, én pedig az ajtót karmolgattam, míg végre Mari kinyitotta. Láttam szemeiről, hogy sírt, de mikor minket meglátott, mégis elmosolyodott kissé.

— Nézze csak, édes anyám! mondá; a vén Szultán van itt, meg a kis czicza.

— Kár is beereszteni, szólt az öreg asszony, aki ócska kendőbe burkolózva ült a sarokban. Nem adhatunk semmit, magunk is éhezünk.

Hanem Szultán ez alatt már bement a szobába és szaglálózni kezdett, én pedig azonnal az ócska szekrény alá bujtam.

— Szeretnék már a sirban pihenni! sóhajtá az asszony szomorúan Akkor legalább neked, kedves leányom, nem köllene nyomort türnöd miattam.

— Óh ne szóljon így, édes anyám! Inkább éhezem édes anyám mellett, hogy sem bőségben, de árván éljek. Aztán még nem kell csüggednünk. Majd jobbra fordul sorsunk; birok én dolgozni, talán csak kapok munkát. És ha nem fordul jobbra sorsunk, akkor együtt halunk meg.

»Nem! Nem fogsz meghalni!« morgá Szultán, de persze nem értették. Én ez alatt ugyanis megmutattam a pénzes harisnyát. Szultán a szekrény alá dugta a fejét, fogai

közé kapta a harisnyát s addig-addig ránczigálta, míg végre kirántotta, mialatt az aranyok, tallérok és huszasok szerte gurultak a szobában.

— Nini! Miféle pénz ez? kiáltá Mari, szinte össze rezzenve bámulatában.

— Minden jó lélek dicséri az Urat! kiáltá az öreg asszony, össze csapva kezeit. Pénz, csakugyan pénz!

— Az ócska szekrény alól kaparta elő Szultán, szólt Mari. De hát hogy jutott ez a tömérdek pénz oda?

— Az ócska szekrény alól? szólt az öreg asszony. Oh, most már tudom! Ez a boldogult Gergely bácsi kincse. O lakott itt s emlékszem, hogy mindig nagyon féltette ezt az ócska szekrényt, senkinek sem engedett a közelébe menni, s mert én voltam egyetlen rokona, halálos ágyán magához hivatott. De csak annyit birt már mondani: »Neked hagyom... a szekrény . . .« Nem tudta befejezni, meghalt s én átkutattam a szekrényt, de semmit sem találtam benne. Ime tehát alatta volt az öreg fösvény kincse! Mindenki tudta, hogy Ger-

gely bácsinak sok pénze van, de senki sem tudta, hova tette. Soká kerestük mindenfelé, de végre is abba hagytuk s azt hittük, hogy valahol az erdőben ásta el.

Ez alatt Mari elhuzta helyéből az ócska szekrényt s rátalált a lyukra a falban.

— Nézze, édes anyám, itt volt a kincs elrejtve, itt találta meg ez a derék, ügyes kutya, éppen mikor legnagyobb szükségünk van reá. Kedves, jó, öreg Szultán! S ezzel megsimogatta, sőt meg is ölelte a vén Szultánt.

»Nem, nem! Az érdem nem enyém, hanem Czicza kisasszonyé!« ugatá Szultán; »ő jött értem hidegben, hóban, mindenféle veszedelmek közt.«

Hanem persze Szultánt nem értették s engem eleinte kissé bántott, hogy az én fáradságomról semmit sem tudnak; de csakhamar kivertem a fejemből, megemlékezvén arról, hogy a jótett nem kiván hálát s én különben leróttam tartozásomat azért a keserüségért, melyet Marinak okoztam, s azért a jóságért, melyet tőle tapasztaltam.

Ezalatt Mari össze szedte a pénzt s hamarjában megolvasta.

— Több mint ötezer forint! kiáltá aztán. No, édes jó anyám, most már semmi baj! Ezentul nem köll nyomort és szükséget szenvednünk. Hála legyen az egek Urának!

— Csodálatos, csodálatos! mondogatá az öreg asszony s szinte sirt, annyira meg volt hatva.

— És most, szólt Mari, utána látok, hogy jó ebédünk legyen a mai ünnepnapon. Megyek és vásárlok be fát, húst, tojást, lisztet. Olyan vendégséget csapunk, hogy még! Szultán és a czicza lesznek a vendégeink.

Es úgy is lett. Pompás ebédünk volt s nem hiszem, hogy sok házban sugárzott-e ezen a napon akkora öröm és megelégedés, mint nálunk. Ebéd közben aztán a vén Szultán így szólt hozzám:

»Czicza kisasszony, én eddig talán nagyon is goromba voltam te hozzád. Hanem az után, amit ma tettél, látom, hogy mégsem vagy olyan gonosz és haszontalan terem-

tés. Azért hát feledjük régi ellenségeskedésünket, legyünk jó barátok!«

»Kedves Szultán, meglehet, hogy valóban én voltam a hibás, mert olyan szeles, könnyelmü és pajkos voltam s téged is sokszor bántottalak. De most látom, hogy derék legény vagy s büszke leszek barátságodra.«

És azóta boldogan élünk a kis házikóban. Mari gyöngéden ápolja öreg anyját és szorgalmas kis gazdasszony. Engem is nagyon szeret és így jó dolgom van. Néha-néha Szultán ellátogat hozzánk s ilyenkor megemlékszünk arról a nevezetes napról, melynek csöndes boldogságunkat köszönhetjük. Azóta, mint jó cziczához illik, nyugalmasan élek és így nincs többé mit karmolásznom a naplómba.

MILIKE GYŐZELME.

MILIKE igen kellemes falusi kastélyban élt az ő szüleivel. Szép virágos kert, árnyas, lombos fák környezték a házat, s Milike vig szaladgálásban töltötte napjait.

Hanem, mikor a nap lenyugvóban volt, midőn a madarak »jó éjszakát!« csicseregtek és aludni tértek, a virágok pedig becsukták a kelyhöket — ilyenkor Milike mindig sápadni kezdett, elszomorodott és szótlan lett, s mire az égboltozaton a milliónyi csillagok kigyúltak, a kis leány szemeiben is könyek ragyogtak, mert.... no's?.... csupán azért, mert este lett; és este bizony le köll feküdni és sötét is van. Milike pedig olyan bohó volt, hogy félt a sötétségtől s reszketett, ha puha ágyacská-

jában egymaga hált, ámbár a másik szobából jól hallhatta mamájának s a többieknek a hangját; csak kiáltania kellett, mindjárt ott termett valaki mellette, ha valóban szüksége volt valamire.

Soká tartana, ha mind azt elmondanám, amit megkisérlettek, hogy Milike félénkségét eloszlassák. Megpirongatták, meg is büntették; gunyolták, oktatták, majd szép ajándékot igértek neki, ha abba hagyja kába szokását — de hiába! Milike csak a régi maradt, mindig félt ha le köllött feküdnie, minden este sirt és mind-untalan kiszökött ágyából, hogy a mamája mellé bújjék.

Pedig ha kérdezték, nem tudta megmondani, voltaképen mitől is fél hát? Még az az ürügye sem lehetett, hogy valami félre eső szobában hál egyedül; ágya mindjárt a mama szobája melletti kis szobában volt, úgy, hogy jóformán nem is mozdulhatott a nélkül, hogy ne hallották volna; ugyan-abban a szobában hált még kis testvére, Annácska is, és a kicsi aludt szépen, csöndesen, nem félve semmitől, mialatt Milike ok nélkül keser-

ves sirásra fakadt. Midőn anyja lefektette és távozni akart, Milike görcsösen ragadta meg kezét és kiáltozá:

— Kedves mama! Édes, jó mama! Ne menj el! Maradj itt! Mert én sem maradhatok különben!

Ebből láthatni, hogy Milike nagy mértékben önző is volt, bár különben mamáját igazán szerette. De bolondos rettegésében mégis inkább magát szerette és azt akarta, hogy anyja szüntelen szaladgáljon ki és be s ne legyen egy pillanatnyi nyugta se miatta. Pedig, amely gyermek igazán szereti szüleit, az arra törekszik, hogy soha se okozzon nekik fölösleges bajt és fáradságot, még csak egy lépéssel sem, mert minden gyermek különben is annyi gondot és aggódást szerez szüleinek, hogy ezek azt csak is azzal a végtelen szeretettel tudják elviselni, melyet gyermekeik iránt Isten a szivökbe oltott.

Igy álltak a dolgok, midőn egy napon Milike anyja levelet olvasott föl, mely bus, de egyuttal kellemes hirt is mondott a kis leánynak: Etelka, a vele egy-korásu kis leányka s közel

rokona, elvesztette apját, anyját s igy árván maradván, Milike szülei a házukba fogadták. Egy öreg nénike, kinél most a kis leány volt, irta a levélben, hogy nehány nap multán meg fog érkezni s magával hozza Etelkát is.

Nagy volt a Milike öröme s napokkal előbb már csak Etelka megérkezését leste. Végre be is következett, az óhajtva várt vendégek megjöttek, s az öreg nénike másnap tovább utazván, ott hagyta Etelkát a rokonai gondjára.

A kis Etel — így hivta mindenki — kedves, csinos, csöndes kis leányka volt, kit mindenki csakhamar megszeretett. Sajnálták is szegénykét, mert valóban megható volt látni, mennyire gyászolta elhalt szüleit, akikről folyton könyező szemekkel emlékezett meg. Rövid idő alatt azonban Etel egész otthonosan érzé magát, és nagy meglepetéssel hallotta egy este, hogy Milike nagyon sir, mert este van és sötétben köll lefeküdnie.

— De hát Milikém, ugyan mitől félsz? kérdé Etel. Imádkozzál szépen, Isten veled lesz és megóv minden bajtól. Nincs mitől félned.

De Milike csak sirdogált.

— Hiszen tudom, szólt zokogva, hogy senki sem bánt... de a mamát kivánom látni!

Szegény Etel! E szavakra köny tolult szemébe; ő is sokszor szerette volna az anyját látni, de nem ilyen bolondos okból. Hanem hiába! — ő már e földön nem találkozik vele többé, mert a halál örökre elválasztotta tőle.

Sokszor könyezett e gondolatnál, de megnyugodott Isten akaratában. Ha már édes anyát nem szerethetett, igyekezett szeretétét másokra kiterjeszteni és mindenkivel szivességet tenni, segiteni ahol tudott. Igy tehát, amint Milike baját megtudta, azon törte fejét, nem-é lehetne valamikép segiteni a dolgon?

— Mondjad csak Milike, szólt egy este Etel, hát aztán ... valakitől félsz, vagy valamitől?

— Én . . . én nem tudom . . . csak hogy olyan borzasztó az, ha magam vagyok a sötét szobában . . . nem birom ki, ha nincs mellettem valaki.

— Én szivesen ülnék melletted, ha a néni megengedné . . . de nekem is ugyan-akkor köll lefeküdnöm, amikor neked.

Milike egy kissé elszégyelte magát e szavak hallatára. Etel, aki semmivel sem idősebb, kész volna oda ülni és őrizni, csak hogy aludjék! Nem! Ez nem járja! Halálra szégyelné magát.

— Oh! Te nem lehetsz mellettem, kedves Etel! szólt Milike zokogva. Bár csak erőt tudnék venni magamon! Már sokszor akartam, de hiába: nem tudok uralkodni gyöngeségem fölött. Pedig mama megigérte, hogy ha elhagyom ezt a rossz szokást, vesz nekem egész bábu-házat, bebutorozva, sok bábuval . . . ah! . . . milyen szép volna ez!

— Bizony pompás volna. Mennyit játszhatnánk! felelt Etelka. Kedves Milikém, próbáljunk meg valamit, hátha segithetnénk a bajon. Például ha dalolgatnál, mig csak el nem alszol?

Milike a fejét rázta. Hogy dalolgasson már, mikor sirhatnékja van?

— Hát ha én dalolgatnék? Az ajtón áthallatszik és míg hallanád, tudnád, hogy ébren vagyok.

Milike csak rázta a fejét. Tudta, hogy ez mind nem használ; de leginkább azért nem akart ráállni, mert nagyon röstelte, hogy a kis Etelhez képest ő olyan gyönge, oly tehetetlen és félénk. Saját erejével akarta legyőzni rossz szokását s elhatározta, hogy még ez este megkezdi. Midőn anyja lefektette és távozott, Milike nem hivogatta vissza s a mama örömmel gondolá: az én kis lányom végre mégis észre tér. Milike pedig mindenkép uralkodni igyekezett félelmén; gondolt Etelre, ki a másik szobában fekszik s bizonyosan nevetni fog, ha bolondos sirását hallja; gondolt a szép bábúkra is, melyeket kapna... gondolt mindenfélére, de végre is tiz percz mulva nem birt többé magával és hangos zokogással hivta mamáját.

Ezuttal apja jött be s Milike szomoruan mondá:

— Kedves jó papám! Akartam erőt venni magamon . . . örömöt akartam szerezni nektek . . . de hiába, nem birtam!

Atyja szeliden megsimogatta és az ágy mellé ülve mondá, hogy nem baj, ha az első kisérlet nem sikerül is; a rossz szokásokból nem könnyű kivetkőzni, de komoly akarat mellett mégis lehetséges, és örül, hogy az ő kis lánya komolyan akarja elhagyni dőre szokását. Igy beszélt, míg végre mindketten elálmosodtak s nemcsak Milike, hanem a jó apa is elaludt a széken.

Másnap este Milike még keményebben szánta rá magát, hogy nem fog félni; s egész negyed óráig vitézül meg is állotta; harmadnap már egy félóráig küzdött, de ekkor mégis erőt vett rajta a félelem; hanem negyedik nap — ekkor nem hallották többé egy hangját sem. Milike minden erejét össze szedte, befurakodott a párnák közé s addig-addig fojtotta vissza könyeit, míg végre szépecskén elaludt.

Nagyon megörültek ennek szülei s másnap reggel nemcsak megdicsérték, hanem

szép ajándékkal is meglepték, úgy, hogy Milike egész nap valóban boldognak érezte magát s oly vigan játszott Etellel, mint eddig soha. Rövid idő multán annyira legyőzte ezt a szokását, hogy aztán maga is csodálkozott rajta, miként lehetett olyan bohó, miért félt a — semmitől? És mert ez egyben oly jól sikerült a kisérlet, máskor is, ha szükséges volt, elszánta magát komolyan arra, amit jónak ismert föl. És mindig hasznát is vette.

Igy aztán méltán mondhattam, hogy ez első sikeres kisérletnél a kis leány fényes győzelmet nyert — önmaga fölött.

A KIS MISI NÁDPÁLCZÁJA.

— Egy kis történet Budapest utczáiról. —

Bizony eltévedek, bizony eltévedek, bizony eltévedek . . vagy elgázol valamely ló vagy kocsi!

Ezen aggódó szavakat egy nagyon kicsinyke és egy nagyon furcsa legény mondotta, állván Budapest egyik utczájának a gyalog szélén.

Misi volt neve a kis fiúnak, ki legföljebb hét éves lehetett. Az még nem volt furcsa, de furcsa volt a ruhája, mely egy nagy kabátból állott, olyan nagy kabátból, hogy Misinek egészen a bokájáig ért, az ujja pedig térdig lógott le s Misi karja egészen elveszett benne. Nyilván nem reá szabták e kabátot, hanem

legalább is öt évvel idősebb fiura. De azért Misi nem volt hiú gavallér, a kabát jó meleget tartott s igy kis vitézünk nem törődött vele, hogy a járó-kelők nevettek furcsa öltözetén

Csikorgó deczemberi nap volt, a szél metszőn süvöltött s Misi orra olyan vörös lett mint a főtt rák. Fél kezét a kabátja zsebébe dugta, a másikban pedig egy vékony szép nádpálczát tartott, mely alighanem az apjáé volt s melyet Misi csak ugy bitorolt, hogy lovagoljon rajta.

Sokáig állt ott Misi és nézett az utcza másik oldalára, hol bátyja, akivel idáig jött, egy másik fiúval élénk beszélgetésbe bocsátkozott. S éppen mert a beszélgetés igen hosszura nyult s a sok kocsi és a hemzsegő nép miatt Misi gyakran nem is látta testvérét, azért mondá: »Bizony még eltévedek, vagy elgázol a kocsi!«

E veszedelemnek nem kellett ugyan szükségkép bekövetkeznie s Misi barátunk aggodalma nagyon fölösleges volt; csak mamája intésére kellett volna emlékeznie, hogy ne távozzék egy lépésre se Gyurka mellől, ne

induljon magában semerre. Misi meg is tartotta az okos tanácsot; hanem Gyurka még mindig nem akart vissza jönni az utcza másik oldaláról, kis vitézünk pedig már rettentően megunta a várakozást; egyszerre csak nekikerekedett s megindult a többi népség után, folyvást és hangosan ismételgetve: »Bizony eltévedek, bizony elgázolnak!«

Mikor már mintegy száz lépésnyire haladt és látta, hogy még semmi szerencsétlenség sem érte fejét, roppant bátorságot nyert s kezdte érezni, hogy nagyon vitéz tettet vitt véghez; mert először történt életében, hogy ismeretlen utczán egy-maga ily nagy darabon végig ment. Es ha eddig sikerült; sikerülni fog tovább is, gondolá; és bátran ballagott tovább. Tömérdek nép járt-kelt az utczán, mindenki sietve ment dolgai után s Misire senki sem figyelt, legföljebb ha valaki megbotlott benne. Hanem ez nem zavarta Misit, ő csak ment nagy-bátran az orra után.

Ment-mendegélt egyenesen, mig végre olyan pontra jutott, ahol két utcza metszette egymást s Misi barátunknak át kellett volna

menni az utcza másik oldalára. Hanem ez már aztán nehéz feladat volt. A mi kis vitézünk borzadva állott meg a nehézség előtt. Egyik kocsi a másikat érte; lovasok, targoncások az egymás sarkára léptek; nem lehetett oly pillanatot meglesni, melyben veszedelem nélkül le lehetett volna lépni a gyalog útról a kocsiutra. Ez kissé zavarba hozta Misit. Várt, várt sokáig; de midőn a tolongás semmiképen sem akart véget érni, egy pompás ötlete támadt. Minek is menjen ő át a másik utczába? Hiszen befordulhat a sarkon és mehet tovább a gyalog úton.

Ezt a nagyszerü tervet rögtön végre is hajtá, vitézül haladt előre s nemsokára nagy gyönnyörüségére egy sip-ládát hallott az utczán játszani. Egész sereg kisebb-nagyobb fiu állt a kintornás körül s Misi arra a gondolatra jött, hogy talán Gyurka is köztük van, amit bizony nem bánt volna, mert kezdte sejteni, hogy ilyen kicsi legénynek mégis csak bajos egymagában járni az utczán. Közelebb ment tehát a fiukhoz és kereste köztük az ő Gyurka bátyját.

Egyszerre azonban érezte hogy hátul valaki ránczigálja kabátját; oda pillant, hát meglát egy majmot, mely hosszu lánczon a sipládához volt kötve, de éppen annyira nyulhatott, hogy Misit megczibálja. Thjü! Misinek se kellett több; ugy megijedt, hogy eldobva szép nádpálczáját, hanyatt-homlok futásnak eredt. A gyermek-csapat nagy hahotára fakadt, egyik jó szívű fiu azonban fölvette a nádpálczát és Misi után szaladt vele. Misi ugy futott, mintha a tatár üldözte volna, mig végre az a jó fiu utól érte, megállitotta s vissza adta neki a nádpálczát.

— Nesze, kis vitéz, ne félj! A majom nem szalad utánad.

Misi szó nélkül vette át a pálczát s nagyot fujt a fagyos ujjaira, olyan formát gondolva, hogy: bizony ez rosz história volt, ezen az uton nem szabad tovább menni, jobb lesz megfordúlni s vissza térni arra a helyre, ahol Gyurkát elhagyta. Ott legalább nincsenek bolondos majmok s más efféle veszedelmek. Eddig már Gyurka is bizonyosan elvégezte dolgát azzal a fiuval, talán meg is ijedt, hogy őt,

Misit, nem találja és okulva e leczkén, jobban viselkedik jövőre, s nem hagyja oly sokáig magára. Arra jól emlékezett Misi, hogy éppen egy lámpás-oszlopnál állott, midőn Gyurka az utcza másik oldalára ment és hogy ott is két utcza metszette egymást. Tehát csak ezt köll megtalálni. Hanem itt megint nagy bökkenőre akadt vitéz kis barátunk; tömérdek lámpás-oszlop volt mindenfelé, tömérdek utcza nyilt egymásba — már most melyik az igazi? Egyik lámpás olyan mint a másik, hogyan ismerje meg? Végre is rászánta magát, hogy az egyik lámpás-oszlopnál, mely olyan volt, mint amelynél azelőtt állott, várni fogja egy ideig Gyurkát, s ha Gyurka mégsem jönne, majd átmegy a másik oldalra.

Várt tehát, várt sokáig, de Gyurka csak nem akart megjelenni. Misi tehát rászánta magát, hogy átmegy a szemközti oldalra, hátha ott szerencsésebb lesz? Igen ám, de hogy jussón el oda, mikor az utcza itt is mindig tele van vakon rohanó lovakkal, kocsikkal, targonczásokkal, s nem lehet veszedelem nélkül közéjök menni. Misi várta, hogy egyszer

majd csak megszünik a tolongás s addig is bámulta a sok járó-kelő embert, elégedetlenül mondogatván: »Mennyi ember! És egyik se szól hozzám egy szót sem!«

Igy állt ott Misi már jó félóráig, anélkül hogy a helyzet változott volna; kissé kellemetlennek kezdte most már találni utczai kalandozását. S amint meglehetősen kedvetlenül álldogált a lámpás-oszlop mellett, hirtelen kis leányka lépett az oszlop másik oldalára; a lányka néhány évvel idősebb lehetett mint Misi, de nem kevésbé furcsa alak volt. Misi ruházata sem volt ugyan divatos, de legalább a hideg ellen jól megoltalmazta; hanem ennek a kis leánynak tulajdonképen nem is ruha volt már a testén, hanem csak rongyok libegtek rajta, melyeket jól megbolygatott a csipős szél. Kopott, szakadozott nagy kendő födte vállait, egyik lábán papucs, másikon rongyos czipő, arcza pedig szinte kékült már a hidegtől.

Misi sokáig bámult a rongyos, csunya, borzas kis leányra, ez is bámult Misire, de nem szóltak egymáshoz. Végre a lányka bele unt a néma bámulásba és megszólalt:

— Szeretnél a másik oldalra jutni, ugy-é, de nem mersz a kocsik miatt? No gyere, kis fiu, majd átviszlek.

Misi roppantul sértve érezte magát a »kis fiu« czim által, elfordult s nem felelt. A leányka azonban rövid szünet után ujból kezdé:

— No, jőjj hamar, mert magad át nem jutsz estig sem.

Misi e másik megszólítást sem méltatta válaszra s a leány haragosan kiáltott rá:

— Ejnye, hát nem is felelsz? Te csunya fiu!

— Én nem vagyok csunya! tört ki végre Misi haragosan.

— Nem vagy csunya? Hiszen olyan vörös a hajad, mint a basa-rózsa, szólt a leány s hangos kaczajra fakadt.

Nem tudom, mi boszantotta jobban Misit; az-e, hogy a vörös haját emlegette a leány, vagy hogy akkorát nevetett rajta; de egészen elvesztette bölcs nyugalmát s mérgesen kiáltá, mialatt megforgatta a nádpálczáját:

— Mégsem vagyok olyan csunya, mint te! Te igazi boszorkány vagy!

— Jól van jól! De most menjünk gyorsan! szólt a leány, s mielőtt Misi jóformán észre vette volna, megragadta a fiú karját s vitte az utcza másik oldalára; de mikor ide értek s Misi látta, hogy tul van minden veszedelmen, hamar kirántotta kezét s hátat fordított a jó barátnénak minden köszönő szó nélkül.

A leány kissé elszomorodva nézett a kis vitéz után, midőn ez elszánt léptekkel haladt előre s vissza sem tekintett többé; mikor Misi már eltünt a tömegben, a leányka hirtelen megfordult s az ellenkező irányba indult.

Misi barátunk pedig csak ment, mendegélt előre, hanem koránt sem oly bátor szivvel, mint kezdetben; Gyurka sehol sem volt

látható s Misi sejteni kezdé, hogy bizony-bizony eltéved, nem jut haza s még valami rossz vége is lehet bolyongásának. De azért csak ment tovább s folyvást hangosan beszélgetett önmagával, mindig ismételgetvén: »Eltévedek... elgázolnak.... csunya majom... csunya leány... én mégsem vagyok oly csunya, mint az a leány...«

Azonban rövid idő mulva, midőn látta, hogy ebben az irányban sem találja meg Gyurkát, vissza fordult arra, ahonnan jött, titkokban ohajtván, bárha legalább azzal a csunya kis leánnyal találkoznék. De a kis leányt sem láthatta többé s fáradtan a hosszu gyaloglástól, leült egy templom lépcsőzetére pihenni. A kis nádpálczát még mindig gondosan szoritotta és folyton ismételgette: »Bár csak jönne az a csunya kis leány! Bárcsak — jönne legalább!« De nem jött sem Gyurka, sem a kis leány. Misinek most élénken emlékezetébe jött mind az a sok borzalmas veszedelem, melyeket mamája emlitett, mikor intette, hogy ne távozzék Gyurka oldala mellől. Csak most, hogy már benne volt a

bajban, kezdte Misi belátni, hogy talán mégis jó lett volna követni a mama intését, s kezdte sejteni, hogy a felnőtt emberek mégis csak sokkal okosabbak nálánál.

Ezek fölött gondolkozva ült ott Misi, az emberek pedig jártak-keltek előtte s nem figyelt rá senki sem, nem szólitotta meg senki. Pedig Misi állapota mindinkább kellemetlenre vált; hosszu kabátja ellenére is nagyon fázott, arcza kékes-zöld lett, ujjait alig érezte; de a nádpálczát mégis erősen tartotta. Maga sem tudta már, hogy jutott hozzá a nádpálczához; csak azt tudta, hogy nem szabad elveszteni, mert apáé. És igy mult az idő és mind inkább fázott, mind inkább elszomorodott s akár hogy törte a kis fejét, csak nem tudta kisütni: mit tegyen, hogy haza jusson. Gondolt mindenfélére, de nem birta magát semmire sem elszánni s ez perzse nagyon természetes, mert Misi barátunk most volt először igy elhagyatva a nagy város utczáin.

Egyszerre azonban fölugrott s szinte fölkiáltott örömében; az a kis csunya jött, még pedig egyenesen feléje. A leányka

is észre vette őt s megállván mellette, kaczagva mondá:

— No, kis legény, még mindig itt vagy? Ugy látszik, elvesztél, nem tudsz haza találni.

Ez a gúnyos hang nagyon boszantotta Misit, s valami csattanós felelettel akart boszut állani:

— Gondolj inkább magadra, mondá; te elvesztetted a czipődet, hol van a párja?

— Nincs, nem is volt; de van helyette papucs, látod? Ez még szebb.

— Az bizony nem szép, egy csöppet sem!

— Tudod is te! A fiuk mind olyan ostobák.

— A lányok még inkább, felelt kis Misi roppant büszkén. Ki nem állhatom a lányokat.

— No, hát akkor itt hagylak, jó éjszakát! szólt a lány s indult.

Misi azonban kétségbe esetten megragadta a leányka rongyos ruháit s vissza tartá.

— Ne menj el! Ne menj el! kiáltá.

— Miért ne? Mit akarsz?

Misi maga sem tudta hamarjában, mit akar, csak azt kérdé:

— Hogy hivnak?

— Zsuzska a nevem. Hát aztán?

— Hát Zsuzska.. ne menj el... vagy veled megyek én is . . . eltévedtem, nem tudok haza találni! . . . s a kis legény minden vitézsége mellett is végre sirva fakadt.

— Miért nem mondtad ezt mindjárt? szólt Zsuzska szelid hangon, s leülve Misi mellé a lépcsőre, betakargatá kendőjével s kérdezgette, hogy hivják, hol lakik? Nevét meg tudta mondani, de az utczát nem, s igy Zsuzska nem tudott rajta segiteni; csak ölébe vette a kis fiut és betakargatta ócska kendőjébe, hogy legalább a hidegtől megvédje. Egyszer ki akarta venni kezéből a nádpálczát, mert e miatt nem takarhatta be jól a fiúcska karját; de Misi erősen fogta a botot.

— Nem! A botot nem eresztem . . . Édes apa megharagudnék, ha elveszteném . . . De Zsuzska, mondjad, hogy jutok én haza?

— Biz' én nem tudom, Misi!

— Mamám megmondta előre, hogy eltévedek . . . Ú, az idősebb emberek olyan sokat tudnak, ugy-e?

— Tudnak bizony!

— És honnan tudnak mindent?

— Hát . . . hát én nem tudom . . . talán tanulják.

— És mamám haragudni fog, ha nem megyek haza . . . De hogy is menjek haza?

Erre Zsuska nem tudott mit felelni, mert Misi még az utczát sem birta megnevezni, amelyben laktak. Pedig kétség kivül jó lett volna már haza jutni, mert egészen besötétedett s az utczán meggyujtogatták a lámpásokat. Egy lámpás éppen a két gyermek feje fölött égett és Zsuzska láthatta, milyen kék már a kis Misinek arcza a nagy hidegtől. De nem tudott vele egyebet csinálni, mint hogy még szorosabbra burkolta bele a kopott nagy kendőjébe, ugy hogy Misiből semmi sem látszott; csak a nádpálcza vége állott kifelé. Igy ült Zsuzska körül-belül egy óráig és gondolkozott, mit tegyen; de bizony neki sem jutott semmi mentő gondolat az eszébe.

És igy ott üldögéltek sokáig, midőn egyszerre nem éppen uriasan, de tisztességesen öltözött asszony haladt el mellettök. Azaz nem is haladt el, hanem hirtelen megállott s a nádpálczára mutatva, szólt:

— Micsoda bot ez? Kinek a botja ez?

— Ez a bot? ... Ezé a kis fiué, szólt Zsuzska.

— Miféle kis fiué? Nem látok senkit, szólt az asszony, ki a kendővel eltakart Misit nem vette észre.

Zsuzska éppen felelni akart, de nem ért rá, mert Misi e perczben fölérzett s amint azt a nőt megpillantotta, fölugrott s nagy örömmel hozzá szaladt, az asszony pedig ölbe kapta és össze-vissza csókolta.

Ez bizonyosan a Misi mamája, gondolá Zsuzska; egy részt örült ugyan, hogy

ekként a kis fiu ismét haza jut, de más részt mégis szinte sajnálta, hogy meg kell válnia uj pajtásától.

— Nézd mama, nem vesztettem el a papa botját! szólt Misi diadalmasan.

— És ez nagy szerencse volt, szólt a mama, mert ezt a botot ismertem föl, az tünt szemembe, nélküle rád sem találtam volna. De most menjünk, otthon nyugtalankodnak miattad; azt hiszik, hogy elvesztél.

— Hát Zsuzska? Hát Zsuzska nem jön velünk? szólt Misi, hálásan a kis leányba kapaszkodva.

— Menj te is haza, kis lányom, szólt a Misi édes anyja.

— Nem mehetek, nincs hova, szólt Zsuzska szomoruan. Nincsen nekem sem apám, sem anyám; nyáron a kertekben gyomlálok más szegény lányokkal, de télen csak igy bolyongok.

— Szegény gyermek! Hát jöjj velünk, majd meglátom, mit tehetek érted.

Rövid idő alatt otthon voltak a Misi szüleinél s nagy volt az öröm a kis fiu megtérte

fölött. Misi elbeszélte kalandjait és hogy Zsuzska miképp vette őt pártfogása alá; szülei nagyon megdicsérték Zsuzskát s elhatározták, hogy a szegény árvát nem eresztik többé világgá, hanem gyermekeikkel együtt nevelik föl.

És Zsuzskából nagyon derék leányka lett, Misiből pedig szorgalmas, derék fiu s mindketten sokáig emlékeztek arra a hideg téli napra, midőn tévedezve bolyongtak az utczán. Misi belátta, hogy jó dolog hallgatni öregebb emberek tanácsára, Zsuzska pedig örömmel tapasztalta, hogy annak a jótettnek, melyet a kis Misivel éreztetett, mily üdvös következménye lett reá, Zsuzskára nézve, és ezért továbbra is mindig igyekezett jót tenni, a hol és akivel csak lehetett.

A SZEGÉNY EMBER KINCSE.

— Mese. —

Hol volt, hol nem volt, nagyon régen volt egyszer egy szegény ember, kit Kurta Mártonnak hivtak s kinek nehéz napszámos munkával kellett mindennapi kenyerét megkeresnie. Nem is volt megelégedve sorsával; örökké csak busongott és sóhajtozott. Sokszor mondta neki szomszédja, ki éppen olyan szegény ember volt mint ő:

»Ejnye Márton szomszéd, mért busul már kend annyit? Azért, mert dolgozni kell? Lássa, én is csak oly nehéz munkát végzek mint kend, és mégsem sopánkodom, hanem hálát adok Istennek, hogy erőt és egészséget adott. Megnyugszom sorsomban s nem irigylem másoktól a gazdagságot.«

De hiába mondta ezt a jó szomszéd, Márton mégis csak lehorgasztott fővel járt s mind azon töprenkedett, milyen boldogok azok a gazdagok.

Most is, amint éppen az erdőbe ment fát vágni, megint csak azt forgatta elméjében, milyen boldog volna ő, ha gazdag volna. Hiába illatoztak a virágok, hiába csevegtek vigan a madarak, Márton nem látott, nem hallott semmit, hanem csak egyre sóhajtá: »Bár csak gazdag volnék!« Leült egy fa tövébe, kezébe hajtá fejét s mélyen elgondolkozott. Már dél is volt s a szegény ember még mindig ott ült; alkonyodott és mégis ott ült. Egész nap nem dolgozott semmit s természetesen nem kapta meg azt a csekély napszámot sem, melyet különben a favágásért kaphatott volna; most, mikor végre arra gondolt, hogy haza menjen, eszébe jutott ez is de a helyett, hogy önmagát vádolta volna, csak még búsabb lett és nagyot sohajtott.

»Mi bajod?« szólalt meg ekkor egy csengő ezüstös hang, melyre a szegény ember szinte össze rezzent. Föltekintett s ime — szemben egy vadrózsa-bokor levelén gyönyörü piczike tündért pillantott meg.

»Mi bajod?« kérdé a tündér még egyszer.

»Ah! Szeretnék gazdag lenni!« szólt Márton.

»S azt hiszed, a gazdagság maga már boldoggá tesz?« szólt a tündér mosolyogva.

»Azt én, szépséges jó tündér!« felelt Márton. »Jól tudom, hogy a gazdagok mind boldogok. Ó! ha te azon hatalmas tündérek közé tartozol, kik teljesiteni tudják az embernek minden kívánságát, tégy engemet gazdaggá s én halálomig hálás leszek irántad.«

»Jól van, gazdaggá teszlek; de én is kívánok tőled valamit.«

»Kívánj bármit, megteszem, csak gazdag lehessek.«

»Gazdag leszel, ha nekem adod azt, ami neked most legkedvesebb e földön.«

Az pedig, ami Mártonnak legkedvesebbje volt a világon, nem volt más, mint az ő leánykája, Katicza, egy szép, kedves gyermek, aki ujjongva fogadta minden este a munkáról haza térő apját, letörölte a homlokáról a verejtéket, elébe tette a kenyeret és szalonnát s egészen boldog volt, ha apja egy-egy vad virágot hozott neki a mezőrül; anyjának is mindenben segitett a ház körül. És ezt a kedves jó gyermeket kivánja a tündér cserében a gazdagságért? A szegény ember sokáig hallgatott s végre habozva mondá:

»Nekem... semmim sincs, amit nagyon szeretnék . . .«

»Nem igaz!« szólt a tündér haragosan. »Azt hiszed, nem ismerem kis leányodat, Katiczát? Ha őt nekem adod, akkor gazdag emberré teszlek.«

»Nem . . . nem . . . Katiczámat nem adhatom!«

»Ugy hát nem lehetsz gazdag ember.«

E szóra ismét föltámadt Mártonban a

régi kincsvágy, mely azt sugta, hogy aki gazdag, az boldog, annak nem köll semmi egyéb.

»Jól van!« szólt ismét, »tehát legyen Katicza a tied.«

»Igy rendben vagyunk. Most menj haza; szegényes kunyhód helyett szép házat fogsz találni, de kis leányod már nem lesz ott.«

A szegény embernek össze szorult a szive, mikor elvesztett gyermekére gondolt, de biztatta magát, hogy hiszen gazdag lesz és igy boldog is.

A kis tündér, mielőtt eltünt a rózsa kelyhében, még egyszer igy szólt a szegény emberhez:

»Még három nap meg fogok itt jelenni s még többet kivánhatsz, ha nem vagy elég gazdag; de a három nap leteltével nem kivánhatsz többé semmit.«

A tündér eltünt, Márton pedig haza ment. És ime — szegényes házikója helyett szép, nagy cserepes házat talált, körül szép kerttel, az istállóban ló és szarvas-marha állt s min-

den oldalról cselédek jöttek elő és tisztelték őt mint gazdájukat.

»Mégis csak szép dolog gazdagnak lenni«, gondolá Márton s belépett a házba.

Oda benn a felesége fogadta, többé nem szegényes paraszt-ruhában, hanem selyembe öltözve; azonban nem igen látszott vignak s e szavakkal lépett elébe:

»Mindent tudok. A tündér itt volt s elvitte Katiczát, aki már éppen aludt az ágyacskájában. Most gazdag vagy, de hogy boldog leszel-é, nem tudom.«

Szegény Mártonnak e szavaknál mint ha sulyos kő nehezedett volna a szivére. Leült az asztalhoz, melyen különféle jó ételek is kinálkoztak: de nem tudott egy harapást sem enni, mindig kis leánya lebegett szeme előtt, mindig az jutott eszébe, mily kedvesen kinálta Katicza, midőn esténként haza tért, mily öröme volt egy kis erdei virágban. Lefeküdt a pompás puha ágyba, de egész éjjel nem tudott aludni, mert kemény fekvő-helyhez volt szokva s most álmatlansá-

gában ismét mindig csak jó kis leányára gondolt. Reggel kedvetlenül kelt föl, kilovagolt s a gyönyörű vetések közt járt, melyek mind az övéi voltak. De midőn haza tért s az ajtóban megint csak nem látta Katiczát, ujból elszomorodott.

»Még nem vagyok boldog,« dörmögé magában. »Bizonyosan még gazdagabbnak köllene lennem.«

Esté kiment az erdőre, leült a fa alá s ismét mélyen sóhajtozott.

»Mi bajod?« kérdé a kis tündér.

»Ah! Még nem vagyok elég gazdag, mert még nem érzem magamat boldognak.«

»Menj haza, gróf leszel; ezer meg ezer lesz a jobbágyod.«

Márton nagy örömmel ment haza s már messziről látott egy hatalmas kastélyt, tornyokkal, czimerekkel. Gazdagon öltözött szolgák és csatlósok jöttek s hódoltak neki. Felesége drága ékszerekkel megrakodtan lépett eléje, de azért csak szomoru volt és igy szólt:

»Most még gazdagabb vagy; mindent birsz, amit kívánhatsz; de Katicza oda van soha sem látod többé.«

És Márton ismét hiába ült a gazdagon teritett asztalhoz, a szolgák hiába töltötték a legfinonabb bort arany serlegekbe; Márton szivét mindig nyomta valami, mindig csak kedves kis leánya lebegett a szemei előtt. Alig várta másnap, hogy beesteledjék s ment ismét ki az erdőre s ismét sóhajtozott.

»Mi bajod?« kérdé a tündér.

»Ah! Még mindig nem vagyok elég gazdag, mert még mind nem tudom magamat boldognak.«

»Menj haza. Király leszel.«

Márton örömtől dagadó szivvel sietett haza. Hiszen a királynak már csak boldognak kell lenni?

Már messziről zene és nagy zsibongás hangzott eléje s olyan palotát pillantott meg, minőt még sohasem látott. Aranyos ruhába öltözött udvaronczok hajlongtak előtte, a termekben csupa arany és bibor volt minden, a

trón is ott állott s fényesen öltözött főurak koronát tettek a fejére. Felesége is előjött, biborba és bársonyba öltözve, de még mindég szomoruan És igy szólt:

»Most már megvan minden, amit kivánhattál; de kedves, jó gyermeked mégis oda van örökre!«

És Márton ismét hiába ült a fényes terítékü asztalhoz; nem tudott enni, mert kedves szép Katiczáját nem tudta feledni; ugy látszott neki, mintha a távolból siró hangon hivná a kis leány, mintha karját nyujtaná feléje és kérdené, miért taszította el, mikor annyira szereti! Fölkelt s lefeküdt a selyem ágyba, de ez is égette s nem tudott nyugtot találni.

Este lett ismét és Márton harmadszor is kiment az erdőbe, leült a fa alá és sohajtozott.

»Mi bajod?« kérdé a tündér. »Jól gondold meg, mit kivánsz, mert ma utoljára találkozunk.«

»Ah! Nem vagyok boldog,« sohajtá Márton, »s nem is leszek boldog az én kedves kis

leányom nélkül, aki engemet annyira szeret. Add vissza Katiczámat!

A tündér csak mosolygott s erősen szeme közé nézett Mártonnak.

»Ingyen nem kaphatod vissza, de ha lemondasz minden gazdagságodról, akkor vissza kapod leányodat.«

»Oh igen, igen! Vedd vissza kincseidet: a koronát, mindent, csak add vissza leánykámat!« szólt Márton könyezve.

»Menj haza,« szólt a tündér szeliden, »megtalálod házikódat és Katiczát is. Jövőre pedig ne feledd, hogy a gazdagság maga még nem tesz boldoggá, hanem igenis a tiszta szerető sziv.«

»Köszönöm, kedves jó tündér,« szólt Márton és gyors léptekkel sietett hazafelé.

Es amint kiért az erdőből, ott látta ismét szegényes házikóját, a kapu előtt pedig várta Katicza, már messziről integetve neki; aztán az apja elébe szaladt s a nyakába ugorva mondá:

»Kedves jó atyám! Már azt hittem, valami bajod esett, hogy oly későn jösz. De látom, hogy

semmi bajod, hála Istennek. Jöjj csak be, milyen pompás vacsorát főztem!«

Ezzel bevezette a szegény embert a házba s egyszerű, de jóizű ételt tett az asztalra; s Márton olyan jó izüen evett, mint aki

ugyancsak megéhezett. Aztán lefeküdt a kemény szalmára s aludt egészen reggelig.

Másnap korán kiment az erdőre fát vágni s egészen más szinben látta a világot. Nem kivánt többé gazdag lenni, csak azt kivánta, hogy szeressék őt azok, akiket ő is annyira szeret.

A GONOSZ KIS KIRÁLY-KISASSZONY.

— Mese. —

Hol volt, hol nem volt, de valahol és valamikor csakugyan volt egy hatalmas király, olyan hatalmas, hogy már hatalmasabb nem is lehetett, és olyan gazdag, hogy nem tudott mit csinálni a kincseivel, mert már mindent össze vásárolt, ami jó és szép, ugy hogy nem is lelte már örömét semmiben, mindenbe bele unt. Egyszer, midőn udvaronczait és tanácsosait kérdezte, hogy hát mit is csináljon már? — ezek azt mondták, hogy változatosságképen vásároljon össze mindent, ami csunya és rossz. A király ezt meg is tette, és egy ideig divatos lett az udvarnál mindenféle förtelmes portéka. De ebbe is csakhamar

bele únt a király s maradt minden a régiben.

A király nagyon szerencsétlennek érezte magát, mert nem volt semmi dolga és semmi kívánni valója sem; gyakran mondogatta, hogy megunta életét, annál inkább, mert volt egy kis leánykája, ki ugyan szép, de még inkább gonosz volt. A kis király-kisasszony valóságos kis ördög volt, mindenkit agyonkinozott, nem törődött semmivel, nem bánta, akár mi baja van másnak, mindig csak magára gondolt és azt akarta, hogy az egész világon senki se gondoljon mással, csak ő vele. Szegény édes anyja, az öreg királyné, sok keserű könyet sirt e miatt és nem tudott semmiben sem vigaszt találni.

Egy napon a király és a királyné a kerti rózsa-lugasban üldögéltek; aranyos ruhába öltözött apródok jártak körül s fogdosták a legyeket és szunyogokat, nehogy valamelyik a hatalmas király fülét megcsipje; sok apró leányka pedig azzal foglkozott, hogy illatszerrel hinté be a virágokat, nehogy valamelyik szagtalan legyen, mikor a leghatal-

masabb királyné orrát hozzá érinteni kegyeskedik.

Közel a lugashoz folyt egy kristály tiszta vizű kis patak, melynek ágya márványból volt készitve, vize pedig mesterségesen átszürve. E patak pázsitos partján játszott a kis király-kisasszony és szokása szerint megint boszantotta nevelő kisasszonyát. Aranyos játékszereit a vizbe dobálta, aztán marék-számra tépdeste a legszebb virágokat és szaggatta össze, végre a legnagyobb gonddal ápolt virágágyakra heveredett le, ott hempergett s néhány percz alatt száz meg száz drága virágot tett tönkre; mikor pedig nevelője inteni akarta, nyelvet öltött rá s csak azért is folytatta pajkosságát.

A királyné látta ezt s ismét sírt, a hatalmas király pedig nagyokat pöfékelt a pipájából s megint csak mondogatá, hogy ő a legszerencsétlenebb ember ezen a világon.

»Szeretném«, szólt hirtelen a királyné, »ha a mi udvari tudósaink megmondanák, merre fekszik Tündérország?«

»Meg fogják mondani, ha a királyné parancsolja,« felelt a király. »De kedvesem, mi haszna tudnók hol van Tündérország? Hiszen nem tudunk mi olyan dolgot kívánni, amink meg nem volna már.«

»Olvastam és hallottam, hogy Tündérországban igen jó iskolák vannak s ott a legvásottabb gyerekből is tudnak jóravaló embert faragni.«

»Igazság, ez kell a mi rossz leányunknak! Intézkedni fogok, hogy tudósaink mentül előbb kutassák föl Tündérországot. — De mi ez? Mint ha a kis leányunk sirna!...«

Oda néztek s látták, hogy a kis királykisasszony a patak partján áll, mereven mint egy kődarab, kidülledt szemekkel, egészen sápadtan s kezével egy kis falevélre mutatva, mely a patakban uszott.

»No mi baj, kedves lányom?« kérdé a királyné.

»Mi baj már megint?« dörmögé a király.

»Nézzétek! Nézzétek!« szólt a kis leány. »Nem látjátok azt a kis boszorkányt azon a falevélen?«

»Ugyan no! Hiszen az legyecske, legföljebb méhecske vagy darázs!« szólt a király.

»De nem légy, nem is darázs,« szólt a kis leány toporzékolva. »Ni, hogy néz, milyen szemeket mereszt rám!«

Az öreg király föltette pápaszemét s még egyszer oda nézett és mit látott! .. Hát csakugyan nem légy volt az, nem is darázs, hanem gyönyörü iczi-piczi kisasszonyka, tündöklő zöld ruhácskában, ki egy falevelet csónak gyanánt használt s gombostünyi evezőkkel hajtotta előre. Mikor a parthoz közel ért, behuzta az evezőket s udvariasan meghajlott a királyi pár előtt, aztán igy szólt:

»Hatalmas király és királyné! Engemet a tündérek királynője küldött, hogy leányotokat nevelés végett egy esztendőre magamhoz vegyem, ha ugyan ti is ugy akarjátok.«

»A legnagyobb örömmel,« szólt a király. »Éppen most gondolkoztunk erről.«

»Akar-é velem jönni a király-kisasszony?« kérdé a tündér a kis leánytól.

»Akarok hát! Legalább meglátom Tündérországot s ez mulattatni fog; itt már

olyan unalmas minden. — De hát mikor menjek oda s miképen?«

»Most mindjárt velem jöhetsz, és pedig sietnünk kell, mert még sok a dolgom. Hamar, ugorj be a csónakomba!«

A király-kisasszony hangos kaczagásra fakadt e szavakra. Belépjen a csónakba, mely akkora sincs, mint az ő kalapja.

»Gyorsan tedd meg, amit parancsoltam!« szólt a tündér; s a kisasszony, nem lévén hozzá szokva parancsoló hanghoz, első meglepetésében kinyujtotta a lábát, hogy a csónakba lépjen. És e pillanatlan éppen olyan piczike lett mint a tündér s egy cseresnye-magból faragott ülésen kényelmesen elfért.

A piczi csónak tova lengett a vizen s csakhamar eltünt a király és királyné szemei elől. Amint a kis csónak elhaladt, a parton nyiló virágok bókoltak és nyájasan köszöngettek, mert mindnyájan ismerték a kis zöld tündért és sejtették, hogy ez most nevelésbe viszi a rossz kis leányt. A virágok nem szerették a király-kisasszonyt, mert haszontalanul tépdeste s aztán sárba dobta őket; a madarak is

gyülölték, mert öröme telt a fészkök szétrombolásában, s a különféle apró bogárkák sem szerették, mert agyontaposta még a legártatlanabbat is. Ezért mindnyájan örültek, mikor látták, hogy viszik a gonosz leánykát a tündér-iskolába.

Sokáig uszott a kis csónak, este is lett s végre feljött a szép holdvilág. Ekkor a tündér megállitá a csónakot, karon fogta a király-kisasszonyt, kiszállt vele a partra s azután futni kezdett, oly gyorsan, hogy a kis leány csak ugy lihegett, nem is nézhetett körül, nem tudta hova, merre mennek, milyen vidéken át; csak futottak, futottak roppant sebesen sokáig s a kis leány már szinte össze rogyott, midőn végre a tündér megállt s azt mondá, hogy már megérkeztek.

A király-kisasszony most végre fölpillanthatott s szeme legelőször is egy kristály palotán akadt meg, mely vakitóan ragyogott a napfényben. A tündér egyenest ebbe a palotába vezette a kis lányt. Beléptek s a király-kisasszony meglepetve látta, hogy belől is minden csupa üveg, és pedig tükör-üveg; a falak, a padló, a

tető — oldalt, fenn és lenn, mind csupa tükör, akár merre nézett. Néhány perczig egészen elmerült e csupa tükörfalak bámulatába s midőn ismét megfordult, nagy rémületére azt találta, hogy egyedül maradt. A tündér eltünt. Kiabált utána, de nem felelt senki, csak a saját hangja verődött vissza. Kereste mindenfelé, de nem látott senkit, csak saját képe visszaverődését a tükörfalakon; jobbra, balra, elől, hátul, mindenütt csak önmagát látta. Ugy megunta önön magát! Ugy szeretett volna a saját képétől szabadulni, de nem lehetett. Torzképeket vágott a tükör-alak ellen, fenyegette, és természetesen a tükör mind ezt hűségesen vissza adta; végre toporzékolni kezdett,

de ez sem használt; utoljára a földre vetette magát és sirt. Ekkor, ámbár senki sem volt látható, egy hang szólalt meg és ezeket mondá: »Gonosz kis király-kisasszony, most arra a sorsra jutottál, melyet eddigi viseleteddel kiérdemeltél; mindig csak magadra gondoltál, mások java, boldogsága soha sem jutott eszedbe. Most tehát reád sem fog gondolni senki, míg meg nem tanulod, hogy az igazi boldogság az, ha másokat tehetünk boldoggá.«

A király-kisasszony meglepetve hallá e szavakat s mélyen elgondolkozott . . . addig-addig, mig szépecskén elaludt. Másnap reggel midőn fölébredt, ismét csak egyedül volt, de egy asztalkán jó reggelit talált s ezt jóizüen megette. Hanem azután megint csak egymagában járt-kelt a tükör-palotában s mind csak saját magának a képét látta mindenütt. Mindig csak ő, csak ő maga! Ugy megunta és meggyülölte saját magának a képét, hogy sokszor befogta a szemét, csak hogy ne lássa.

És igy mult el az egész nap, és a következő nap s az egész hét, aztán egy hónap, két hónap s végre egy egész esztendő! A ki-

rály-kisasszony soha sem látott senkit a saját maga képén kivül, nem voltak játszó társai s még madarat, pillangót sem látott. Oh! Mennyire vágyakozott haza! Mennyire érezte, mily hálátlan volt szülei s azok iránt a jó emberek iránt, kik hajdan körülte voltak s a kedvét keresték, s kiknek ő durván felelgetett. Egy reggel, hogy ismét e fölött gondolkozott, ugy vélte, mint ha annak a tündérnek a hangját hallotta volna, aki ide vezette. Fölugrott és könyörgő hangon szólt:

»Oh kedves tündérke, hol vagy? Merre vagy? Oh szabadits meg! Ugy meggyülöltem magam magamat. Szivesen teszek mindent; dolgozom, akármit parancsolnak, és boldog leszek mégis. Oh, vigy vissza jó szüleimhez s én igyekezni fogok, hogy boldoggá tegyem őket. Igérem, fogadom ezt!«

A jó tündér, ki ámbár láttatlanul, egész éven át őrködött a király-kisasszony közelében, látta most, hogy a leczke használt s a kis leány megtért. Egyszerre tehát előtünt, megsimogatta a király-kisasszonyt és igy szólt:

»Látom, hogy megjavultál, most tehát haza viszlek. De ne feledd, amit itt tanultál: hogy csak akkor leszel igazán boldog, ha szeretni tudsz.«

Ezután kézen fogta és kivezette a palotából; kivül is minden roppant piczi volt, de ezt a király-kisasszony nem vette észre, mert most még ő maga is olyan piczike volt.

Amint a kastélyt környező tündérkerten áthaladtak, sok furcsa dolgot látott a király-kisasszony: roppant nagy pillangókat, furcsa hangon szóló madarakat s mindjárt nehány lépés után föltünt neki egy madárka, mely örökké ezt ismételgette: »Mit? Mért? Mit? Mért? Mit? Mért?«

»Milyen furcsa madárka ez!« szólt a király-kisasszony. »Miért ismételgeti örökké ezt a kérdést: miért?«

»Ez a madárka«, felelt a tündér, »kis leány volt, ki örökké azzal faggatta és boszantotta szüleit és környezetét, hogy folyton kérdezte: mit? miért?« Akármit parancsoltak neki, mindig kérdezgette: »mért? minek?« Most tehát ilyen madárrá változtattam s egy esztendeig

mind ezt köll ismételnie. Azt hiszem, már kezd bele unni szegényke.«

Tovább haladva, egy papagájt láttak, mely mindig ezt hajtotta: »Nem tudom! Nem birom! Nem tudom!«

»Ez meg fiu volt,« szólt a tündér; »iskolába járt, de nem akart tanulni s mindenre azt felelte: »Ezt nem birom megtanulni! Nem birom! »Most tehát egy esztendeig ezt köll ismételnie.«

Azután ismét egy kis kutacskához értek, mely nagyon bús zugással önté ki vizét.

»Ez egy kis leány volt, aki minden ok nélkül örökké sirt; büntetésül tehát kutacska lett belőle s most könyei örökké patakzanak, mig meg nem javul.«

És így tovább, még sok furcsa és meglepő dolgot látott a kis király-kisasszony s mind inkább magába tért és sziv-szorongva kérte a tündért, vezesse őt haza; igérte, hogy soha sem fogja feledni a kapott leczkét, sőt hálás lesz érte egész életén át. A jó tündér tehát elvezette őt a kis patakhoz, ott bele ültek ismét a piczike levél-csónakba s eleveztek. Este

volt, a hold szépen világitott, midőn egyszerre ismét a királyi kertben, ugyan-azon a helyen termettek, honnan egy évvel ezelőtt elindultak. A király és a királyné éppen a kis patak partján sétálgattak s élvezték a kellemes esti levegőt, midőn lányuk partra ugrott — és ugyanabban a pillanatban vissza nyerte természetes nagyságát, sőt jókorát is nőtt egy esztendő óta. Nagy volt az öreg király és királyné öröme, midőn leányukat ismét ölelhették és látták, milyen illedelmes, jó gyermek vált belőle.

S a király-kisasszony nem feledte, amit a jó tündérnek igért: igyekezett mindenkit boldoggá tenni, aki csak közelébe jutott. Megtanitotta erre az öreg királyt is, aki ezen tul nem unatkozott többé, hanem sokáig boldogan élt, s jó és szép leányával együtt még ma is élnek, ha meg nem haltak.

A KÉT GOMBOLYAG.

— Mese. —

Hajdanában, nagyon régen, mikor a mese szerint még tündérek jártak a földön, különösen az a szokásuk volt a jó tündéreknek, hogy az újdon-szülött csecsemő bölcsejénél megjelentek és ajándékot hoztak. Az ajándék sokszor nagyon furcsa volt és értéktelennek látszott, de aztán előbb-utóbb kitűnt, hogy nagy áldás rejlik benne. Maguk a tündérek sem jöttek mindig fényes, csillogó öltönyben, hanem sokszor szegény koldús asszonyoknak öltöztek s nagy szerencsétlenség lett volna, ha az ilyen szegényes asszonyt kikergették volna a házból.

Ebben az időben történt, hogy egy szegényebb családnál két iker-testvér, még pedig leányka született, kiket aztán Nettinek és Bet-

tinek kereszteltek. Egy-azon bölcsőben feküdtek s annyira hasonlók valának egymáshoz, hogy még az édes anyjok sem tudta megismerni, melyik a Netti, melyik a Betti. Végre úgy segített a dolgon, hogy Nettinek fehér, Bettinek kék szalagot kötött a nyakára. És amint a két piczi leányka így csöndesen feküdt a bölcsőben, egyszerre belépett egy nagyon, nagyon vén, ősz asszony, puttonnyal a hátán, s egyenesen a bölcső felé ment. Megnézte a gyermekeket, aztán így szólt az édes anyjukhoz:

»Van itt a puttonyomban mindenféle portéka, tán találok valamit, aminek a kis lányok idővel hasznát vehetik.«

Levette a puttonyt s kezdett belőle mindenféle ócskaságot kirakni: törött serpenyőt, rongyos czipőt, csorba kést stb., de mindegyiknél csak rázta fejét és mondogatá: »Ez nem jó! Ez nem jó!« Végre két nagy czérna-gombolyag akadt a kezébe, egyik fehér, másik kék. Ezeket oda tette a bölcsőbe; még pedig a fehéret Nettike, a kéket Bettike mellé, aztán nyájasan elköszönt, hátára vette a puttonyt és távozott, de oly furán, hogy mikor az ajtón

kilépett, már el is tűnt és senki sem látta az utczára kimenni.

A gyermekek anyja rögtön átlátta, hogy az öreg asszony nem afféle közönséges látogató volt; a két gombolyagot tehát gondosan eltette a szekrénybe. A leánykák pedig aztán nőttek, mind jobban, jobban, mig végre már oly nagyocskák lettek, hogy idején volt kötni tanulniok. Ekkor mamájok előkereste a szekrényből a két gombolyagot s átadta nekik, hogy most már kössenek harisnyát. Meg is mutatta nekik, hogy kell hozzá fogni.

Nettike, ki a fehér gombolyagot kapta, szorgalmasan hozzá fogott s rövid idő alatt már igen szépen kötögetett. De a másik, a Bettike, roppant unalmasnak találta a kötést s inkább szeretett künn az utczán játszani és szaladgálni; nem használt sem a szép szó, sem a büntetés. Nettike pedig kötött szorgalmasan s már sok pár harisnyát elkészített. Csak azon csodálkozott, hogy a gombolyag éppenséggel nem fogyott, hanem mindig egyforma nagy maradt. Ennek azonban végre is csak örülni lehetett s így Nettike szépen kötögetett tovább.

midőn egy napon a gombolyagban valami keményet tapintott meg s kevéssel utóbb egy piczike csomag esett ki a czérna közül. Nettike fölvette s csodálkozva pillantott meg egy pár piczike czipőt, de oly piczit mint egy-egy kis babszem; hanem mikor a kezébe vette, még jobban bámult, mert akkor a piczike czipők hirtelen oly nagyra nőttek, a milyen Nettikének kellett. Föl is próbálta azonnal s ime — oly pompásan illettek a lábára, mintha csak reá szabták volna.

Éppen fölhúzta a szép czipőt, midőn bejött a lusta Bettike, ki ezalatt künn az utczán porban és sárban játszott más lusta leányokkal. Mikor meglátta Nettike szép czipőit, olyasmit gondolt: »Hm! Talán mégis jó volna hozzá fogni a kötéshez.« De restsége ujból erőt vett rajta s azzal vigasztalta magát: »No bizony! Érdemes is egy pár czipőért vesződni! Majd vesz a mama, ha czipőre lesz szükségem.« S ezzel megint csak kiment s az utczán és mezőkön kóborolt egészen estig.

A szorgalmas Nettike pedig csak kötögetett tovább is mindig, mikor egyéb munkával

nem volt elfoglalva. Több esztendő mult el így. A gombolyag még mindig nem akart fogyni, még mindig csak olyan nagy volt mint kezdetben. Egyszer azonban ismét egy piczike csomag esett ki a czérna közül s midőn Nettike megnézte, mi az? — hát gyönyörű aranyos ruhácskát látott, mely csakhamar oly nagyra nyult, hogy éppen Nettikére illett. Vasárnap fölvette s midőn a templomba ment, az egész nép bámulta, mert a vidéken nem volt senkinek sem olyan szép ruhácskája.

Látta ezt a lusta Bettike s megint eszébe jutott, hogy talán jó volna mégis elő venni azt a kötést. De ismét erősebb volt benne a restség s így okoskodott:

»No bizony! Hiszen esztendőkig tart, míg annyit kötök, hogy ez a ruha kíbuvik a gombolyagból; ez bizony nem érdemes annyi fáradságra.«

S ezzel kiszaladt a kertbe, fölmászott egy fára s össze tépte még a régi ruháját is.

És Nettike továbbra is szorgalmas maradt; tanult mindent, amit leányoknak tudni kell, üres idejében pedig mindig kötést lehe-

tett látni a kezében. Szerette is őt mindenki s dicsérte, mert derék, okos, szorgalmas és e mellett szerény leányka volt, mig Bettike lusta, tanulatlan maradt.

Ezalatt pedig multak az esztendők s biz' én meg nem tudnám mondani, hány pár harisnyát kötött már Nettike, ki most már nem volt többé kis leány, hanem szép, fölserdült hajadon. De azért csak kötögetett szorgalmasan s éppen tizennyolczadik születésnapján történt, hogy a gombolyag hirtelen fogyni kezdett. Nettike szinte sajnálta, hogy már véget ér a czérna, de megnyugodott benne, mert hiszen elég sokáig tartott. Midőn már csak kevés volt a gombolyagból, valami nagyon keményet érzett benne.

»Bizonyosan kő vagy fa-darabka, melyre a czérnát fölgombolyították,« gondolá Nettike; de mikor végre egészen elfogyott a czérna, nem kövecskét, nem is fa-darabkát talált, hanem egy — mogyorót. »Ez furcsa. Mogyoróra gombolyítani czérnát!« gondolá Netti. »Megnézem, lehet-e még megenni a magját.«

Egy kis kalapácssal széttörte a mogyorót — hát ekkor valami fényes ugrott ki belőle, olyan mint egy aranyos bogárka, mely aztán gyorsan szaladgált a földön. Nettike lehajolt, hogy megfogja, de oly nehéz volt, hogy nem birta fölemelni. E fölött csodálkozva ismét fölegyenesedett, de ekkor már a bogárka helyett gyönyörű, aranyos-ezüstös ruhába öltözött királyi herczeg állott előtte.

Nettike majd elájult ijedtében, de a herczeg nyájasan biztatta, hogy ne féljen. Aztán elbeszélte, hogy ő el volt átkozva, de Nettike megváltotta s ezért most nőül veszi és haza viszi szép királyságába. Tartottak is nemsokára hetedhét országra szóló lakodalmat s aztán a fiatal királyi herczeg fényes hintón elvitte feleségét a pompás palotába, hol nagy fényben és boldogságban éltek.

Képzelhetni, mily bosszús lett ekkor a lusta Betti. Mikor bámulatából magához tért, első gondolata mindjárt a gombolyag volt Hol az ő gombolyagja? Maga sem tudta s kezdte keresni szerte az egész házban, kamrában, padláson, mig végre egy zugban, min-

denféle lim-lom közt megtalálta. De milyen volt már a gombolyag! Látszott rajta, hogy macska és egér jászottak vele. A fonál annyira megromlott, hogy kötni nem is lehetett többé vele; mert szakadozott mint a pókháló. A legügyesebb leány sem kötött volna abból egy fél harisnyát sem.

Bettike azért megis mohón fölkapta a gombolyagot s szaladt vele szobájába, hol aztán figyelmesen nézegette. Bizony a szegény, össze-vissza kuszált gombolyag nem olyannak látszott, hogy egy királyi herczeg rejtőzzék benne.

»Pedig mégis benne van!« gondolá Bettike. »Benne van s én ki fogom szabadítani. Kötni ugyan nem tudok, aztán az sok esztendőkig tartana, mig ezt mind lekötögetném, ha oly lassan fogyna, mint Nettikéé; de hiszen az nem is szükséges, csak le kell a czérnát gombolyítani! Mily ostoba voltam, hogy ez régen nem jutott eszembe! Most már itt volna az én herczegem is. De most mindjárt hozzá fogok.«

Csakugyan; hozzá is fogott a fonál legombolyításához; de bármint igyekezett, nem akart a dolog elég gyorsan folyni. Mind-untalan elszakadt a fonal, s bár mennyit gombolyított le, a gombolyag csak nem akart kevesbedni. Késő éjig folytatta munkáját, mig végre egészen kimerült s le köllött feküdnie. Más nap újból hozzá fogott s már egész csomót gombolyított le, anélkül hogy a gombolyag apadt volna. És e mellett sem czipő, sem ruha nem tünt elő, mint Nettikénél történt.

»Se baj!« gondolá Bettike. »A herczeg mégis benne van; s ha egyszer herczegné vagyok, majd veszek még szebb czipőt és ruhát.«

És így csak gombolyította lefelé a fonalat több napon át, mig végre nagy örömmel tapasztalta, hogy a fonal fogyni kezd s utoljára egy mogyoró tünt elő, szakasztott olyan, minő a Nettikéé volt. Ujjongva kapta föl és sietett feltörni; de óvatosan, nehogy a szép herczeget megsértse. Hanem a mogyoró kemény volt és sokáig köllött vele bajlódnia, mig végre mérgesen nagyott ütött rá s a mogyoró szét-

pattant. Azonban, — herczeg helyett egy darabka papiros esett ki belőle.

Ez kissé kellemetlenül lepte meg Bettiket, de hamar vigasztalódott.

»Ahá! A herczeg bizonyosan megunta a várakozást s eltávozott, nekem pedig levelet hagyott, melyben tudtomra adja, mikor jön értem.«

Gyorsan fölkapta a papirosdarabkát s ime ezt olvasta róla:

Csak szorgalom nyer jutalmat,
Resteké a késő bánat.
Aki pedig téged vár,
Ott künn áll a kapunál.

Betti vörös is, sápadt is lett, midőn e sorokat olvasta. Még egy halvány reménye maradt: hát ha csak meg akarja herczegi vőlegénye tréfálni és fényes hintóval künn vár a kapunál? Gyorsan kiszaladt a kapu elé, de ott nem látott mást senkit, csak a kisbirót, ki a leány láttára így szólt:

»Nini! Ez bizony éppen jó lesz! Hallod-e, lány, a falunak szüksége van egy libapásztorra. Te egész életedben nem dolgoztál

semmit, nem vagy való semmire, legföljebb liba-őrzésre. Állj be libapásztornak!«

A leány kissé gondolkozott s átlátta, hogy okosabbat csakugyan nem tehet. Lett tehát belőle libapásztor, és mert kötni nem tanult, harisnyája sem volt, czipője sem volt s mezítláb járt egész életében.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

A M. N. MÚZEUM
KÖNYV-
TÁRA

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

OSZK

OSZK